

Eriaruanne

Ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas

Paindlikkust on suurendatud, kuid ebapiisavad andmed takistavad tõhususe hindamist tulevikus

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Sisukord

	Punkt
Kokkuvõte	I–VIII
Sissejuhatus	01–14
ELi ja liikmesriikide reageerimine rändeprobleemidele, mille on põhjustanud Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu	01–05
Rändeprobleeme lahendavatele projektidele suunatud ELi vahendid	06–09
Ühtekuuluvuspoliitika eeskirjade muutmine CARE'i kaudu	10–12
Rollid ja kohustused	13–14
Auditi ulatus ja käsitusviis	15–19
Tähelepanekud	20–80
CARE'i meetmed aitasid kasutada piiratud ühtekuuluvuspoliitika vahendeid	20–32
Ühtekuuluvuspoliitika fondid, sealhulgas REACT-EU vahendid, moodustasid vaid väikese osa Ukraina pagulastele antud üldisest abist	21–23
Korraldusasutused peavad CARE'i paindlikkuse mehhanismi kasulikuks, kuid nad kasutasid seda erineval määral	24–32
Ümberplaneerimine põhines vajaduste analüüsil ja aitas kaasa üldisele kriisile reageerimisele	33–45
Rahalised vahendid jaotati ümber pagulaste vajaduste hindamise alusel ja kooskõlas riikide reageerimisega	36–42
Ümberplaneerimist mõjutas muutuva olukorra ebakindlus ja see piirdus 2014.–2020. aasta allesjäänud rahaliste vahenditega	43–45
Projekte rakendati kiiresti ja need vastasid kindlakstehtud vajadustele, kuid abi tõhusust mõõdeti harva	46–63
Projektid valiti välja ja viidi ellu kiiresti	47–53
Pagulastele suunatud projekte kohandati vastavalt konkreetsetele olukordadele ja vajadustele	54–58
Osalejad pidasid projekte kasulikuks, kuid antud abi tulemuslikkust mõõdeti harva	59–63

Komisjon pakkus asjakohast tuge, kuid teabe puudumine piirab CARE'i tulemuslikkuse hindamist 64–80

Komisjon andis korraldusasutustele CARE'i kohta õigeaegseid ja asjakohaseid suuniseid 66–68

Puudulik teave CARE'i kasutamise kohta piirab selle tõhususe hindamist 69–78

Komisjon oli nõus analüüsima ühtekuuluvuspoliitika asjakohasust kriisidele reageerimise eelarvevahendina 79–80

Järeldused ja soovitused 81–87

Lisad

I lisa. Näiteid rahastamiskõlblikest tegevustest, mida kaasrahastatakse ELi fondidest

II lisa. Teave auditeeritud projektide kohta

III lisa. Üksikasjalik teave meie küsitluse kohta

IV lisa. CARE'i meetmete kasutamine ja finantsmõju

Lühendid

Mõisted

Komisjoni vastused

Ajatelg

Auditirühm

Kokkuvõte

I 24. veebruaril 2022. aastal alustas Venemaa Ukraina-vastast agressioonisõda, mis tõi kaasa inimeste massilise saabumise Ukrainast ELi. 4. märtsil 2022. aastal aktiveeris nõukogu esimest korda ajutise kaitse direktiivi, andes Ukrainast põgenenud inimestele (käesolevas aruandes nimetatakse neid pagulasteks) õiguse ajutisele kaitsele. 2024. aasta oktoobri lõpus sai ELis ajutist kaitset ligikaudu 4,2 miljonit inimest. Nende rändeprobleemide lahendamiseks kohandas EL järk-järgult ELi ühtekuuluvuspoliitika fondide eeskirju, võttes vastu kolm määrust ühtekuuluvusmeetmete kohta pagulaste toetamiseks Euroopas, mida nimetatakse CARE, CARE Plus ja FAST-CARE ehk käesolevas aruandes ühiselt CARE. CARE'iga suurendati paindlikkust ja likviidsust ning lihtsustati meetmeid, et hõlbustada liikmesriikidel asjakohaste projektide rahastamist. Samas ei eraldatud sellega liikmesriikidele uusi rahalisi vahendeid.

II Auditi eesmärk oli hinnata CARE'i kasutamist liikmesriikides ja olemasolevaid ühtekuuluvuspoliitika fonde pagulaste vajaduste täitmiseks. Käesolev aruanne võib aidata kaasa arutelule kolmandate riikide kodanike toetamise ja integreerimise tõhususe üle ELis ning ühtekuuluvuspoliitika rolli üle selles protsessis.

III Jõudsimme järeldusele, et CARE aitab liikmesriikidel kasutada olemasolevaid ühtekuuluvuspoliitika vahendeid, et tegeleda Ukraina sõjast tulenevate rändeprobleemide ja sellest tingitud pagulaste vajadustega. Need summad olid suhteliselt väikesed võrreldes pagulaste jaoks kasutatavate riiklike vahenditega, aga ka ELi ühtekuuluvuspoliitika fondidega laiemalt. EL reageeris sõjale kiiresti ja seda tegid ka meie auditeeritud liikmesriigid. Siiski takistab CARE'i tõhususe edaspidist hindamist tõenäoliselt spetsiaalselt CARE'i puudutavate andmete ja rahaliste vahendite kasutamise järelevalve puudumine.

IV Meie audit näitas, et CARE'i meetmete kasutamine ja ulatus oli korraldusasutuste kaupa väga erinev, kuna kriis ei mõjutanud kõiki liikmesriike võrdselt. Korraldusasutused leidsid, et CARE on kasulik ning pakkus neile paindlikkust, likviidsust ja lihtsustamismeetmeid, mida nad kiireks kriisile reageerimiseks vajasisid.

V Leidsime, et toetus põhines pagulaste vajaduste analüüsil ja oli sageli osa liikmesriikide üldisest reageerimisest kriisile. Olemasolevate ühtekuuluvuspoliitika vahendite, sealhulgas REACT-EU vahendite ümberplaneerimist mõjutas muutuvale olukorrale omane ebakindlus nii seoses ebapiisava teabega pagulasvoogude kohta kui ka kriisi põhjustatud ebastabiilse poliitilise ja majandusliku olukorraga. Praegusel, 2021.–2027. aasta programmitöö perioodil on Ukraina pagulaste toetamine osa üldisest toetusest kolmandate riikide kodanikele.

VI Pagulastele suunatud projektid, mida me auditeerisime, olid kohandatud osalejate konkreetsetele vajadustele ja võimalustele, kuid antud abi üldist tulemuslikkust ei olnud võimalik hinnata, sest seda mõõdeti ainult kolmes projektis. Leidsime, et komisjon oli andnud liikmesriikidele CARE'i rakendamiseks õigeaegset ja sobivat abi ning korraldusasutuste hinnangul oli toetus kasulik CARE'i kasutamisel rändeprobleemide lahendamiseks.

VII Ühtekuuluvuspoliitika rahastamise üldine järelvalve ei hõlma aga kõiki rändeprobleemide lahendamiseks antava toetuse ja CARE'i kasutamise aspekte. Komisjonil ei ole põhjalikku ülevaadet programmide ja CARE'i raames eraldatud summadest ega piisavaid andmeid nende kasutamise kohta. Seetõttu ei ole komisjonil piisavat alust CARE'i tõhususe hindamiseks, mis on kavandatud tema 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika fondide järelhindamise raames.

VIII Soovitame komisjonil uute kriisiga seotud meetmete või muudatuste ettepanekute ettevalmistamisel tagada asjakohane järelvalvesüsteem, mis sisaldab nende tõhususe hindamiseks vajalikke andmeid.

Sissejuhatus

ELi ja liikmesriikide reageerimine rändeprobleemidele, mille on põhjustanud Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu

01 24. veebruaril 2022. aastal alustas Venemaa sõjalist agressiooni, mis sundis miljoneid Ukrainas elavaid inimesi sealt põgenema. Selle tagajärjel seisis EL ja eelkõige selle kesk- ja idaosa silmitsi märkimisväärse sõja eest põgenevate inimeste sissevooluga. 2024. aasta oktoobri lõpus elas ELis ajutise kaitse all ligikaudu 4,2 miljonit Ukrainast põgenenud inimest (vt Eurostati andmed [joonisel 1](#)).

02 Vastusena sellele massilisele inimeste sissevoolule aktiveeris nõukogu¹ 4. märtsil 2022. aastal esimest korda ajutise kaitse direktiivi², andes selle kohaldamisalasse kuuluvatele isikutele õiguse **ajutisele kaitsele**. Esialgu anti seda üheks aastaks, kuni 4. märtsini 2023, kuid seejärel on seda ühe aasta kaupa pikendatud. Praegu kehtib see kuni 4. märtsini 2026.

03 Ajutist kaitset kohaldatakse nende Ukrainast 24. veebruaril 2022. aastal või pärast seda ümberasustatud isikute suhtes, kes kuuluvad mõnda järgmisse kategooriasse:

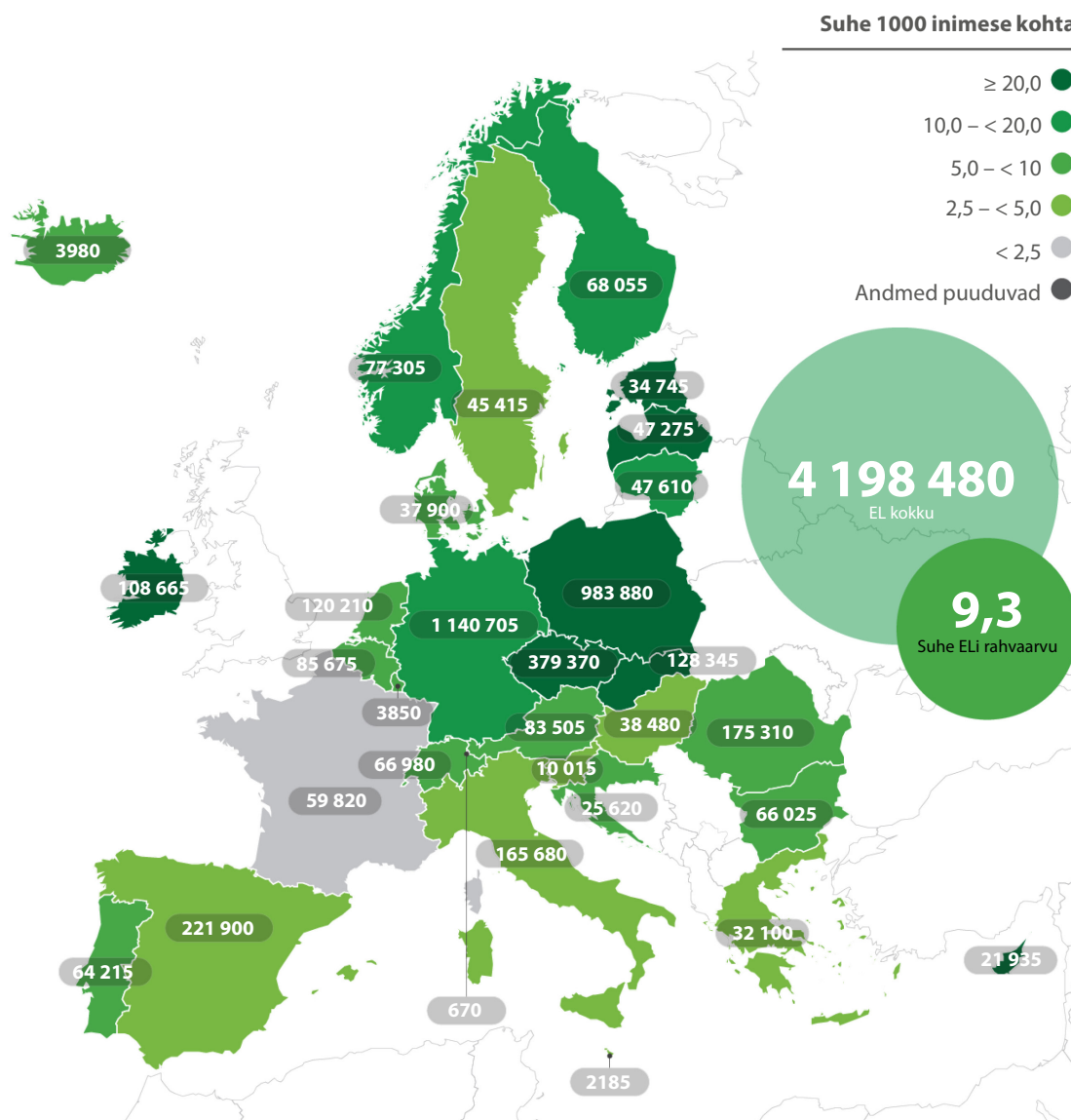
- Ukraina kodanikud, kes elasid enne seda kuupäeva Ukrainas;
- kolmandate riikide kodanikud, kes ei ole Ukraina kodanikud, või kodakondsuseta isikud, kellele anti Ukrainas enne seda kuupäeva rahvusvahelist kaitset;
- kahte eelmisse kategooriasse kuuluvate inimeste pereliikmed.

Lisaks võivad kodakondsuseta isikud ja muude kolmandate riikide kui Ukraina kodanikud, kes suudavad kehtiva alalise elamisloa alusel tõendada, et nad elasid seaduslikult Ukrainas enne 24. veebruari 2022, ning kes ei saa turvalistel ja püsivatel tingimustel oma päritoluriiki või -piirkonda tagasi pöörduda, saada kas ajutist kaitset või liikmesriigi õiguse kohast piisavat kaitset. Erinevalt varjupaigataotlejatest on ajutise kaitse saajatel lisaks muudele õigustele kohene elamisõigus vastavas riigis, juurdepääs eluasemele, sotsiaalhoolekandele, arstiabile ja haridusele ning õigus teha tööd. Kõiki Ukraina-vastase sõjalise agressiooni eest põgenevaid inimesi nimetatakse käesolevas aruandes **pagulasteks**. Kasutame seda mõistet laiemas poliitilises tähenduses kui Genfi konventsiooni ja ELi varjupaigaõigustiku kitsam määratlus.

¹ Rakendusotsus (EL) 2022/382.

² Direktiiv 2001/55/EÜ.

Joonis 1. Ukrainast põgenenud inimestele antud ajutine kaitse

Kolmandate riikide kodanikud, kes põgenesid Ukrainast ja olid **2024. aasta oktoobri** lõpus ajutise kaitse all.

Prantsusmaa andmed ei hõlma üldjuhul alaealisi.

Andmed ajutise kaitse all olevate isikute arvu kohta Hispaanias, Küprosel ja Kreekas kuu lõpus hõlmavad mõningaid isikuid, kelle ajutise kaitse seisund enam ei kehti.

Allikas: Eurostati kuustatistika 2024. aasta oktoobri kohta (veebipõhised andmekoodid: (migr_asytpsm, migr_asytpspop, demo_gind)).

04 Pagulaste suur sissevool tekitas liikmesriikidele ja piirkondadele märkimisväärsed probleeme, mida käesolevas aruandes nimetatakse **rändeprobleemideks**, kuna põhitaristu ja -teenused, nagu tervishoid, transport ja koolid, pidid toime tulema suurema hulga inimeste teenindamisega.

05 Neile pagulastele antavat abi on rahastatud erinevatest riiklikest ja/või rahvusvahelistest allikatest, sealhulgas ELi eelarvest. Valitsusvälised organisatsioonid, heategevusorganisatsioonid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, eraettevõtted ja kodanikud on käivitanud arvukalt eraalgatusi. Ka kohalikud, piirkondlikud ja riiklikud haldusasutused on algatusi käivitanud.

Rändeprobleeme lahendavatele projektidele suunatud ELi vahendid

06 ELi tasandil toetab seaduslikku rännet liikmesriikidesse ja kolmandate riikide kodanike integreerimist Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (AMIF)³. Fond on suunatud esmase vastuvõtu ja viivitamatu abi etapile, samuti vastuvõtu- ja varajase integratsiooni etapile. See keskendub haridusele, keeleõppele ja muule koolitusele (nt kodanikuõppe kursused ja karjäärinõustamine) ning toetab sellega seotud taristukulusid. Ukrainast põgenenud inimestel oli õigus Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist rahastatavatele integratsioonimeetmetele. Lisaks toetab Euroopa abifond enim puudustkannatavate isikute jaoks (FEAD) ELi riikide meetmeid toidu ja/või esmase materiaalse abi andmisel.

07 Ka ühtekuuluvuspoliitika fondidel on rändeprobleemide lahendamisel oluline roll. Tavaliselt on need suunatud liikmesriigis seaduslikult elavate rändajate pikaajalisele ja sotsiaal-majanduslikule integreerimisele. Perioodil 2014–2020 olid ühtekuuluvuspoliitika fondid Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF) ja Ühtekuuluvusfond (ÜF). Aastatel 2021–2027 on ühtekuuluvuspoliitika fondid ERF, Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+), ÜF ja Õiglase Ülemineku Fond (JTF). Rändeprobleemid ei ole tavaliselt ühtekuuluvuspoliitika keskmes ja selle rahastamine on mõeldud täienduseks, eelkõige AMIFI vahendite⁴.

08 Rändeprobleemide lahendamiseks on liikmesriigid saanud kasutada ka 2020. aastal loodud ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetava taasteabi (REACT-EU⁵) vahendeid. Sellega täiendati neile 2014.–2020. aasta programmide raames eraldatud vahendeid ning seda rakendati ERFi, ESFi ja FEADi kaudu. REACT-EU toetus liikmesriikidele oli 50,4 miljardit eurot ja seda maksti kahes osas: 2021. aastal 39,6 miljardit eurot ja 2022. aastal 10,8 miljardit eurot.

³ Kontrollikoda avaldas hiljuti [eriaruande 26/2024](#) Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) toetuse kasutamise kohta kolmandate riikide kodanike integreerimiseks.

⁴ [Määruse \(EL\) 2022/562](#) põhjendus 5.

⁵ [Määrus \(EL\) 2020/2221](#).

09 2022. aasta aprillis esitas komisjon soovitusliku loetelu toetuskõlblikest tegevustest iga fondi raames⁶, et liikmesriigid saaksid kulutuste mõju maksimeerida. Ülevaade toetuse eri etappidest ja toetuskõlblike tegevuste näited koos viitega ELi kaasrahastamisvahendile on esitatud [I lisas](#).

Ühtekuuluvuspoliitika eeskirjade muutmine CARE'i kaudu

10 Uute rändeprobleemide lahendamiseks kohandas EL järk-järgult ühtekuuluvuspoliitika eeskirju, et suurendada paindlikkust ja likviidsust ning lihtsustada reegleid, mis hõlbustaks liikmesriikide jaoks asjakohaste projektide rahastamist⁷. Täpsemalt:

- o 2022. aasta aprillis võtsid nõukogu ja Euroopa Parlament vastu määruse **ühtekuuluvusmeetmete kohta pagulaste toetamiseks Euroopas**, mida tuntakse nime all **CARE**⁸. Sellega kehtestati meetmed, mis võimaldavad olemasolevaid ühtekuuluvuspoliitika ja FEADi vahendeid kiiresti ja paindlikult kasutada. Eelkõige võimaldas see tagasiulatuvaid kulutusi, hõlbustas ERFi ja ESFi ristfinantseerimist ning võimaldas taotleda eelarveaastaks 2021–2022 100% suurust kaasrahastamist⁹.
- o Samuti võtsid kaasseadusandjad 2022. aasta aprillis ehk vähem kui nädal pärast CARE'i vastuvõtmist vastu lisameetmed nime all **CARE Plus**¹⁰. See suurendas REACT-EU 2021. aasta osamakse eelmaksete määrasid (vt punkt **08**) ja võimaldas kasutada ühikukulusid.
- o 2022. aasta oktoobris võtsid kaasseadusandjad vastu **FAST-CARE'i**¹¹. Muude muudatuste hulgas laiendati CARE'i ristfinantseerimist ÜFile, aidati rahastada projekte väljaspool programmi geograafilist piirkonda, võimaldati lõpetatud projektide tagasiulatuvat rahastamist, pakuti kolmandate riikide kodanike integreerimiseks kaasrahastamist kuni 100% ulatuses ning lihtsustati teatavate tegevuste järkjärgulist rakendamist mitme programmitöö perioodi jooksul¹².

⁶ „People fleeing from Ukraine – Indicative list of eligible activities per fund (AMIF, ISF-Borders and Visa, ESF, FEAD, ERDF 2014-2020)“, 6. aprilli 2022. aasta versioon.

⁷ [Määruse \(EL\) 2022/562](#) põhjendused 3, 4, 8, 9, 11 ja 12; [määruse \(EL\) 2022/613](#) põhjendused 4–6; [määruse \(EL\) 2022/2039](#) pealkiri ning põhjendused 3, 5 ja 8–10.

⁸ [Määrus \(EL\) 2022/562](#).

⁹ 100% kaasrahastamise võimalus on näide paindlikkusest, mida kasutatakse ajutise erandina kriiside lahendamisel, nagu on rõhutatud meie [ülevaate 03/2024](#) punktis 162.

¹⁰ [Määrus \(EL\) 2022/613](#).

¹¹ [Määrus \(EL\) 2022/2039](#).

¹² Vt joonealune märkus [9](#).

11 Ülevaade CARE'i meetmetest, mis on liigitatud nelja rühma, on esitatud *tabelis 1*.

Tabel 1. CARE-määruste kokkuvõte

CARE	CARE Plus	FAST-CARE
Üldeesmärgid		
Nende kolme määruse eesmärk on vähendada koormust liikmesriikide eelarvetele, suurendades likviidsust ning tagades paindlikkuse ja lihtsustamise, et olemasolevaid rahalisi vahendeid saaks kiiresti kasutada rändeprobleeme käsitlevate projektide jaoks. Lisaks tegeleb FAST-CARE käimasolevate ühtekuuluvusprojektide rakendamise tõrgetega, mis on tingitud tööjõupuudusest, tarneahelaga seotud raskustest ning hinnatõusudest ja energiakuludest.		
Asjaomased fondid¹		
ERF, ESF, ÜF, FEAD		ERF, ESF, ESF+, ÜF
Programmitöö periood		
2014–2020		2014–2020 ja 2021–2027
Peamised kehtestatud meetmed		
 Likviidsus Kehtestati ERFi, ESFi, ÜFi ja FEADi puhul ajavahemikul 1. juulist 2021 kuni 30. juunini 2022 esitatud maksetaotluste kaasrahastamine ELi poolt 100% ulatuses.	Suurendati 2021. aasta REACT-EU eraldise eelmaksete määra 11%-lt maksimaalselt 45%-le.	Kehtestati kuni 100% suurune ELi kaasrahastamismäär, kui luuakse spetsiaalne prioriteetne suund, millega edendatakse kolmandate riikide kodanike sotsiaal-majanduslikku integratsiooni ² , sealhulgas juhul, kui see on fondidevahelise ristfinantseerimise kasutamise tulemus. Suurendati ERFi, ESF+ ja ÜFi eelmaksete määra 2022. ja 2023. aastal 0,5% võrra ³ .
 Paindlikkus Hõlbustati ERFi ja ESFi vahelist ristfinantseerimist projektide puhul, mis käsitlevad sõjalisest agressioonist tingitud rändeprobleeme. Sellise ristfinantseerimise kasutamisel tuleb luua spetsiaalne prioriteetne suund.		CARE'i fondidevahelist ristfinantseerimist laiendati ÜFile. Lihtsustati selliste tegevuste rahastamist ERFist, ESFist ja ÜFist, mis asuvad väljaspool programmi geograafilist piirkonda, kuid liikmesriigi piires. Projekti kogumaksumuse miinimumkünnist alandati 5 miljonilt eurolt ühele miljonile eurole projektide puhul, mis viiakse järk-järgult 2014.–2020. aasta programmide üle 2021–2027. aasta programmidesse ³ . Prioriteetsete suundade paindlikkust suurendati lõpetamisel 10%-lt 15%-le.

CARE	CARE Plus	FAST-CARE
 Toetuskõlblikkus Kehtestati kulude tagasiulatuv rahastamiskõlblikkus kuni 24. veebruarini 2022, isegi kui kulud kanti enne rakenduskava muudatuse komisjonile esitamist. Kehtib rändeplaneerimise käsitlevate projektide suhtes, mida kaastahastatakse ERFist, ESFist ja FEADist.		Kehtestati tagasiulatuv rahastamiskõlblikkus kuni 24. veebruarini 2022 projektide puhul, mis viidi füüsiliselt lõpule ja täielikult ellu enne programmi raames rahastamise taotlemist ja/või enne programmi muudatuse heakskiitmist. Kohaldatakse rändeplaneerimise käsitlevate projektide suhtes, mida kaastahastatakse ERFist, ESFist ja ÜFist. Kehtestati kohustus eraldada 30% rahalistest eraldistest sihtotstarbelisele prioriteetsele suunale, milles kasutatakse CARE'i ristfinantseerimist (2014–2020), või sihtotstarbelisele prioriteetidele selliste kolmandate riikide kodanike integreerimiseks (2021–2027), kelle toetusesaajad on kohalikud omavalitsused või kohalikul tasandil tegutsevad kodanikuühiskonna organisatsioonid.
 Halduslik lihtsustamine Vähendati ESFi aruandluskohustusi, kui võetakse kasutusele ristfinantseerimist kasutav spetsiaalne prioriteetne suund. Lihtsustati FEADi programmides muudatuste tegemise korda. 100% kaastahastamise võimaluse puhul on nõutav ainult komisjoni teavitamine.	Kehtestati iga ajutise kaitse saanud isiku kohta kuni 13 nädalaks ühikuhind 40 eurot nädalas.	Suurendati ühikukulu inimese kohta 100 euroni nädalas ja kuni 26 nädalani. Lihtsustati ERFi, ESFi ja ÜFi programmide muutmist sama prioriteetse suuna temaatiliste eesmärkide vaheliste ümberpaigutuste puhul ja 100% suuruse kaastahastamismäära valimisel. ESFi vähendatud aruandluskohustusi laiendati muudele prioriteetsetele suundadele, millega toetatakse üksnes rändeplaneerimise tegevustega seotud projekte.

¹ FAST-CARE sisaldas ka mõningaid sätteid Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kohta. See ei kuulu aga ühtekuuluvuspoliitika valdkonda, mistõttu audit seda ei hõlma.

² Asjakohane ka perioodil 2021–2027, kuid ainult selliste kulude puhul, mis on deklareeritud maksetaotlustes kuni eelarveaasta lõpuni (30. juuni 2024).

³ Puudutab üksnes programmitöö perioodi 2021–2027.

12 CARE, CARE Plus ja FAST-CARE (käesolevas aruandes ühiselt **CARE**) ei eraldanud liikmesriikidele **uusi rahalisi vahendeid**. Selle asemel anti neile õigus suunata 2014.–2020. aasta programmidest allesjäänud raha (sealhulgas REACT-EU vahendid) kiiresti rändeprobleeme käsitlevatele tegevustele. **CARE loodi paindlikkuse mehhanismina**, et kasutada ELi vahendeid avaliku sektori eelarve koormuse leevendamiseks, mitte uue vahendina pagulastele antava abi rahastamiseks.

Rollid ja kohustused

13 Ühtekuuluvuspoliitikat rakendavad liikmesriigid koostöös komisjoniga. Komisjoni vastutavad talitused on regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat (DG REGIO) ning tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat (DG EMPL). Nad teevad hindamisi, mille põhjal kiidab komisjon heaks 2014.–2020. aasta ja 2021.–2027. aasta programmid ja liikmesriikide esitatud hilisemad muudatused, ja jälgivad rakendamist ning hindavad rahastamise tulemuslikkust ja tõhusust.

14 Liikmesriigi, piirkondlikul või kohalikul tasandil vastutavad määratud korraldusasutused programmide kaudu ühtekuuluvuspoliitika vahendite rakendamise eest. Nad esitavad komisjonile heakskiitmiseks ettepanekuid programmi muutmiseks, kehtestavad ja kohaldavad asjakohaseid valikumenetlusi ja -kriteeriume, sõlmivad valitud projektide toetusesaajatega toetuslepingud, jälgivad rakendamist ning annavad aru väljunditest ja tulemustest.

Auditi ulatus ja käsitusviis

15 Auditi eesmärk oli hinnata CARE'i kasutamist liikmesriikides ja olemasolevaid ühtekuuluvuspoliitika fonde pagulaste vajaduste täitmiseks. Uurisime, kas:

- o liikmesriigid kavandasid perioodi 2014–2020 kättesaadavad vahendid ümber ja kasutasid CARE'i meetmeid tõhusalt;
- o pagulaste abistamiseks rakendatud projektid valiti välja kiiresti, kas need põhinesid vajaduste analüüsil ja kas nendega parandati pagulaste olukorda;
- o komisjoni toetus liikmesriikidele kriisi ajal ja järelevalve rahaliste vahendite kasutamise üle oli asjakohane.

16 Uurisime kolme CARE-määruse kohaldamist. Vaatlesime nii programmitöö perioodi 2014–2020 kui 2021–2027. Meie audit hõlmas perioodi alates 24. veebruarist 2022 (kui algas sõda Ukrainas) kuni 2023. aasta lõpuni. Audit ei hõlmanud liikmesriikide endi rahalisi vahendeid, mida nad kasutasid kriisile reageerimiseks.

17 Kogusime tõendusmaterjali järgmistest allikatest:

- o ELi õigusaktide (sealhulgas CARE-määruste) läbivaatamine ning ELi, liikmesriikide, valitsusväliste organisatsioonide ja ekspertide avaldatud asjakohased aruanded, statistika ja analüüsid;
- o intervjuud komisjoni asjaomaste talituste (DG REGIO, DG EMPL ning rände ja siseasjade peadirektoraat ehk DG HOME) töötajatega ning riiklike ja piirkondlike haldusasutuste esindajatega;
- o neljast liikmesriigist (Bulgaaria, Saksamaa, Itaalia ja Poola) koosnev valim, mille põhjal analüüsisime asjakohaseid strateegilisi poliitikaraamistikke ning kahte programmi nii perioodist 2014–2020 kui 2021–2027, sealhulgas CARE'i raames tehtud muudatusi. Valisime need neli liikmesriiki, kuna nad kasutasid CARE'i meetmeid ning esindavad nii Ukraina naaber- kui ka mittenaaberriike. Samuti on nende hulgas nii riike, kellel on varasemaid kogemusi pagulaste vastuvõtmisel, kui ka selliste kogemusteta riike. Samuti võtsime arvesse ajutise kaitse taotluste arvu, sealhulgas võrreldes üldise elanikkonna arvuga;

- o kohapealne audititöö neljas nimetatud liikmesriigis, kus kontrollisime perioodi 2014–2020 18 projektist ja 11 toetusest koosnevat valimit (vt [II lisa](#)). Valisime projektid välja nii nende suuruse kui ka antud abi ulatuse alusel. Uurisime nii lõpuleviidud kui ka pooleliolevaid projekte. Analüüsisime projektitaotlusi, valikumenetlusi, toetuste heakskiitmist, dokumente ja rakendusaruandeid. Küsitlesime auditeeritud projektide töötajaid ja osalejaid ning valitsusväliste organisatsioonide esindajaid;
- o kõigi ERFi, ESFi ja ÜFiga aastatel 2014–2020 ja 2021–2027 tegelevate korraldusasutuste küsitlus kõigis liikmesriikides. Eesmärk oli saada teavet selle kohta, kas nad kasutasid CARE'i meetmeid ja kui mitte, siis miks, ja milliseid meetmeid pidasid nad kõige kasulikumaks (vt [III lisa](#)). Samuti küsisime neilt arvamust komisjoni pakutava toetuse kohta. Saime vastused 143 korraldusasutuselt, mis moodustab 38% küsitletutest.

18 Tegime auditi Ukrainas toimuva sõja ning nii ELi kui ka liikmesriikide poolse pagulaste jätkuva toetamise kontekstis. See võimaldas meil esitada asjakohast teavet selle kohta, kuidas oli olemasolevaid ELi rahalisi vahendeid kasutatud ja kuidas neid jätkuvalt kasutati.

19 Loodame, et koos meie aruandega Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi toetuse kasutamise kohta kolmandate riikide kodanike integreerimiseks¹³ aitab käesolev aruanne kaasa arutelule kolmandate riikide kodanike toetamise ja integreerimise tõhususe üle ELis ning ühtekuuluvuspoliitika rolli üle selles protsessis.

¹³ Vt meie [eriaruanne 26/2024](#).

Tähelepanekud

CARE'i meetmed aitasid kasutada piiratud ühtekuuluvuspoliitika vahendeid

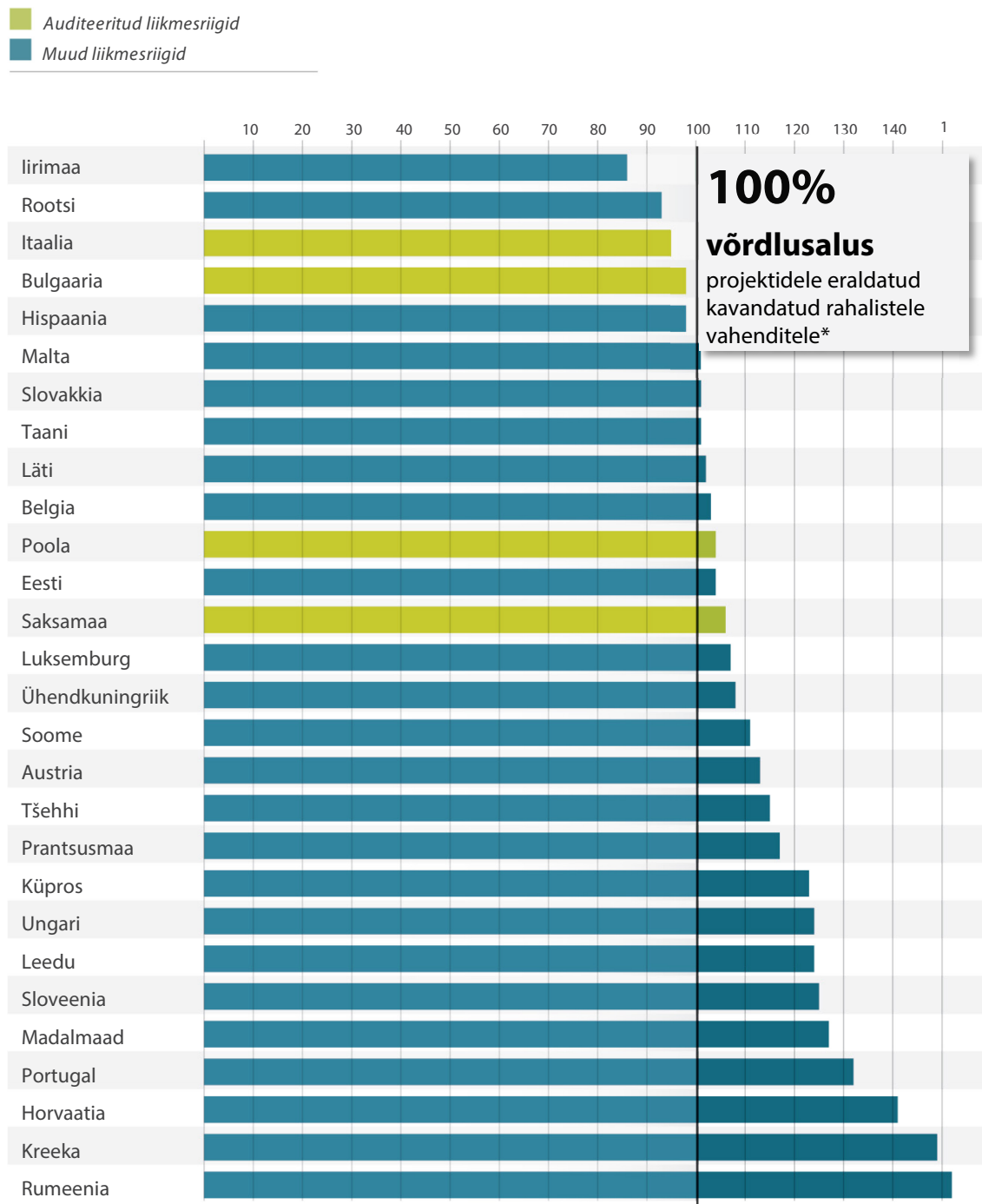
20 CARE'iga võimaldati liikmesriikidele paindlikkust, likviidsust ja lihtsustamismeetmeid, et hõlbustada ühtekuuluvuspoliitika fondide kasutamist rändeprobleemide kiireks lahendamiseks (vt [tabel 1](#)). Uurisime, kas liikmesriigid rakendasid CARE'i meetmeid ja pidasid neid kasulikuks.

Ühtekuuluvuspoliitika fondid, sealhulgas REACT-EU vahendid, moodustasid vaid väikese osa Ukraina pagulastele antud üldisest abist

21 Kriisile reageerimiseks eraldati liikmesriikides riiklikke, rahvusvahelisi ja ELi rahalisi vahendeid. Lisaks sellele korraldasid valitsusvälised organisatsioonid, heategevusorganisatsioonid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, ettevõtted ja kodanikud märkimisväärsel hulgal eraalgatusi.

22 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika fondide (ERF, ESF, ÜF) raames oli liikmesriikide käsutusse jäänud vaid piiratud vahendeid. Rahastamiskõlblikkuse perioodi lõpuni (31. detsember 2023) jäi alla kahe aasta, kui algas sõda Ukrainas, ning suurem osa ühtekuuluvuspoliitika vahenditest, sealhulgas REACT-EU vahendid (2021. aasta osamakse), oli juba sihtotstarbeliselt eraldatud (vt [joonis 2](#)). Liikmesriigid olid juba kasutanud ühtekuuluvuspoliitika rahalisi vahendeid tervishoiu ja ettevõtete toetamiseks, et tulla toime COVID-19 pandeemia mõjuga. Vt meie eriaruanne [02/2023](#). REACT-EU 2022. aasta osamakse kasutamist summas 10,8 miljardit eurot sai veel samaks aastaks kavandada, kuid uusi rahalisi vahendeid konkreetselt Ukraina pagulaste toetamiseks kättesaadavaks ei tehtud (vt punkt [12](#)).

Joonis 2. Ühtekuuluvuspoliitika 2014.–2020. aasta vahendid, sealhulgas REACT-EU vahendid (2021. aasta osamakse), mis oli ette nähtud projektidele 2021. aasta lõpus

*Liikmesriigid võivad sihtotstarbeliselt eraldada rohkem kui 100% olemasolevatest vahenditest, kuna mõned projektid ei kasuta kõiki eraldatud vahendeid.

Allikas: kontrollikoda komisjoni ühtekuuluvusvaldkonna avatud andmeplatvormi põhjal.

23 Puudub täielik ja usaldusväärne teave nende rahaliste vahendite kogusummade kohta, mida liikmesriigid kriisile reageerimiseks kasutasid. Meie auditeeritud riiklikud ametiasutused selliseid andmeid ei kogunud, sest nad ei olnud kohustatud seda tegema, ning seda ei teinud ka enamik küsitletutest. Kahes meie auditeeritud liikmesriigis oli siiski selgeid märke sellest, et riigipoolse rahastamise maht (mida meie audit ei hõlma) ületas oluliselt CARE'i kaudu eraldatud vahendeid (vt [1. selgitus](#)).

1. selgitus.

Kahes meie auditeeritud liikmesriigis moodustab ELi toetus pagulastele vähem kui 5% riigipoolsest rahastamisest

Poola

Poola abifondist (kaas)rahastatakse sõjast mõjutatud Ukraina kodanikke, kes on leidnud Poolas peavarju.

[Poola riigikontrolli aastaaruande](#) kohaselt ulatusid abifondi kulud 2022. aastal 13,9 miljardi zlotini (ligikaudu 3 miljardit eurot).

Komisjoni andmete kohaselt eraldas Poola pagulaste abistamiseks 2014.–2020. aasta programmide 70 miljonit eurot (ligikaudu 2% abifondi kuludest).

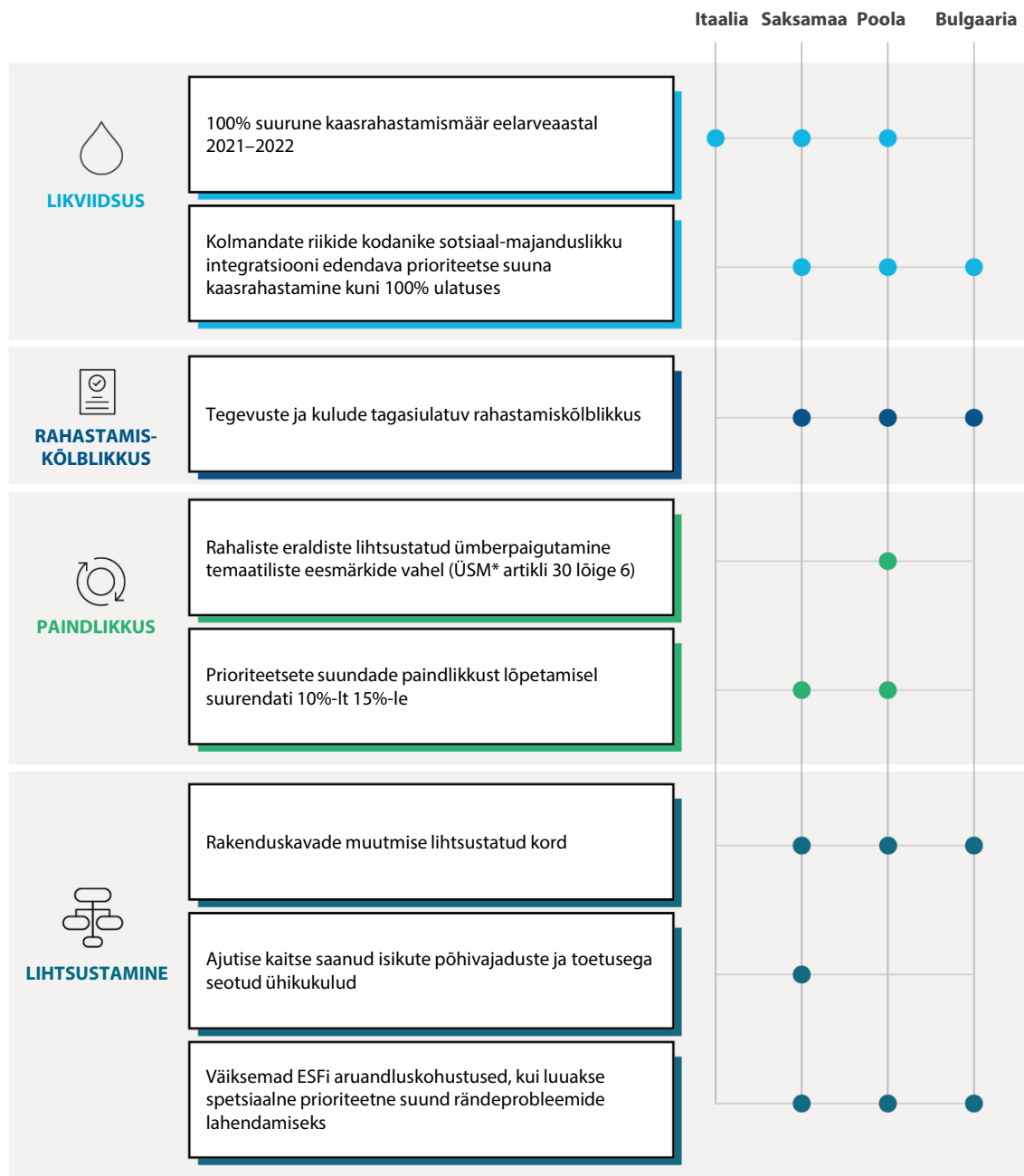
Itaalia

Meie hinnangul eraldati 2024. aasta veebruarini Itaalia territooriumil viibivate pagulaste toetamiseks ligikaudu 1,3 miljardit eurot riiklikest vahenditest. Komisjonilt saadud andmete kohaselt eraldas Itaalia ühtekuuluvuspoliitika fondidest samal eesmärgil 60 miljonit eurot (4,6% eraldatud riiklikest vahenditest).

Korraldusasutused peavad CARE'i paindlikkuse mehhanismi kasulikuks, kuid nad kasutasid seda erineval määral

24 Pagulaste sissevool ja sellega seotud rändeprobleemid ei mõjutanud kõiki liikmesriike võrdselt (vt [joonis 1](#)). Meie audit näitas, et CARE'i meetmete kasutamine ja ulatus oli eri korraldusasutustes väga erinev (vt [joonis 3](#) ning ülevaade CARE'i meetmete kasutamisest ja finantsmõjust [IV lisas](#)). Näiteks eelarveaastal 2021–2022 kasutati Itaalia programmide puhul üksnes 100% kaasrahastamise võimalust, Poola ja Saksamaa programmides kasutati aga mitut muud CARE'i meedet. Üldiselt leidsid kõik auditeeritud korraldusasutused, et CARE on kasulik ja andis liikmesriikidele vajaliku paindlikkuse kiireks kriisile reageerimiseks.

Joonis 3. CARE'i meetmete kasutamine valitud programmides

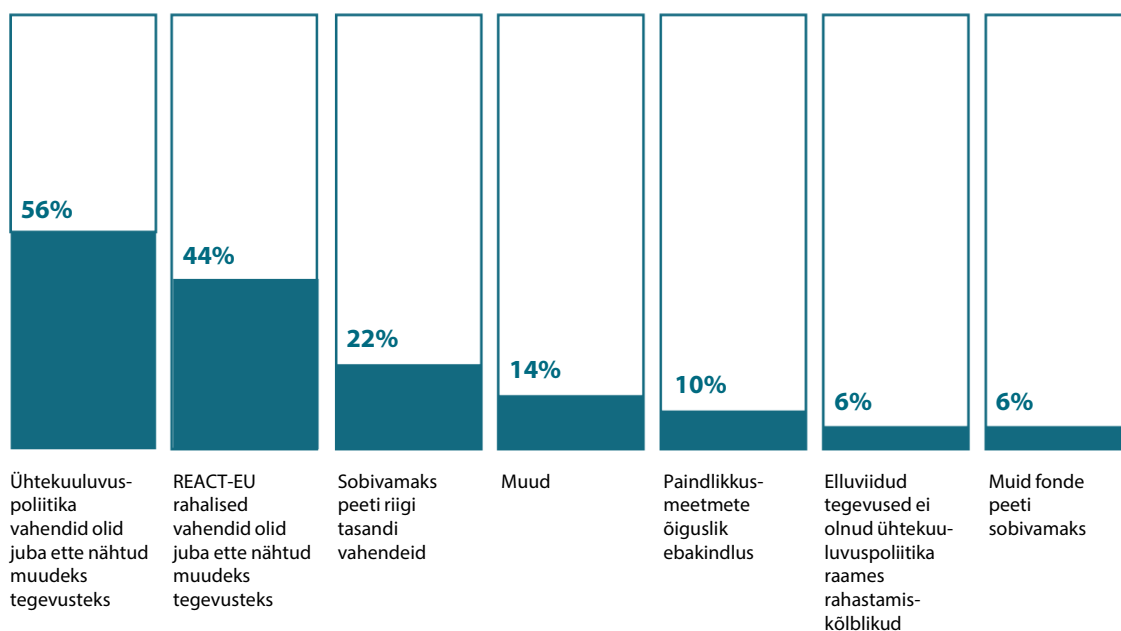

*2014.–2020. aasta ühissätete määrus.

Allikas: kontrollikoda.

25 Meie küsitluses märkis 72 (55%) asjaomasele küsimusele vastanud korraldusasutust (vt [III lisa](#)), et nad kasutavad CARE'i meetmeid. Nad vastutasid vähemalt 74 perioodi 2014–2020 ühtekuuluvusprogrammi juhtimise eest. Seevastu 59 (45%) korraldusasutust väitsid, et nad ei kasutanud 2014.–2020. aasta programmide puhul ühel või mitmel põhjusel ühtegi CARE'i meetet. See oli peamiselt tingitud programmi rahaliste vahendite nappusest, kuna need olid juba ette nähtud muudeks tegevusteks, või sellest, et riigi või muid vahendeid peeti sobivamaks (vt [joonis 4](#)).

Joonis 4. Küsitlusele vastanute põhjused CARE'i meetmete mittekasutamiseks

Märkus: vastajad võisid sellele küsimusele valida rohkem kui ühe vastuse.

Allikas: kontrollikoja küsitlus.

26 Leidsime, et kõige sagedamini kasutatud CARE'i meede oli 100% kaasrahastamise võimalus (vt *IV lisa*). Korraldusasutused võisid seda kasutada 1. juulist 2021 kuni 30. juunini 2022 esitatud maksetaotluste puhul. Samuti võisid nad rakendada kuni 100% suurust kaasrahastamismäära kuludele sihtotstarbelise prioriteedi raames, mis on kehtestatud kolmandate riikide kodanike sotsiaal-majanduslikuks integreerimiseks, sealhulgas sihtotstarbeliste prioriteetsete suundade puhul, mis on loodud CARE'i fondidevahelise ristfinantseerimise kasutamise tulemusena.

27 Lisaks 100% suuruse kaasrahastamismäära võimaldamisele soodustasid mõne CARE'i paindlikkuse mehhanismiga seotud nõuded sihtotstarbeliste prioriteetsete suundade kasutamist rändeprobleemide lahendamiseks, tänu millele said korraldusasutused projektide rakendamist lihtsustada ja kiirendada (vt [2. selgitus](#)).

2. selgitus

Sihtotstarbelise prioriteetse suuna kehtestamise kasutegurid rändeprobleemidega tegelemisel

Pomorze piirkondliku programmiga Poolas kehtestati sihtotstarbeline prioriteetne suund, mille kogueraldis oli 5,4 miljonit eurot.

Korraldusasutus märkis, et pagulaste toetamine on keeruline, sest sellega tuleb täita erinevaid vajadusi, nagu toimetuleku- ja hooldustoetus, tervishoid, keelekursused, õigus- ja psühholoogiline abi, karjäärinõustamine ja kutseõpe. Selliste erinevate tegevuste elluviimine eri temaatiliste suundade raames oleks tavaliselt nõudnud iga tegevuse jaoks eraldi projekti, mis suurendaks halduskoormust.

Sihtotstarbeline prioriteetne suund aga lihtsustas ja kiirendas rakendamisprotsessi, kuna üks projekt võis hõlmata mitut tegevust.

28 Teine CARE'i meede, mida korraldusasutused sageli kasutasid, olid reeglid, mis võimaldasid kulude ja projektide tagasiulatuvat rahastamiskõlblikkust. Eesmärk (vt näide [3. selgituses](#)) oli võimaldada liikmesriikidel seada projektide rakendamine tähtsuse järjekorda ning muuta sellega seotud programmimuudatused või projektitaotluse dokumendid hiljem ametlikuks.

3. selgitus

Näide kulude tagasiulatava rahastamiskõlblikkuse kohta

Ühes projektis pakkus Bulgaaria pagulastele majutust ja sooja toitu ajavahemikul 24. veebruarist kuni 30. aprillini 2022. Projekti rahastati algselt riigieelarvest, kuid seejärel kasutasid riiklikud ametiasutused CARE'i tagasiulatuvalt, et katta osa tehtud kulutustest ühtekuuluvuspoliitika fondidest.

29 Mõned CARE'i likviidsusmeetmed ei nõudnud korraldusasutustelt eelnevat tegutsemist. Näiteks pakkus komisjon 2021. aasta REACT-EU osamakse ja 2021.–2027. aasta programmide puhul kõrgemat esialgsete eelmaksete määra, ilma et seda oleks tulnud eraldi taotleda.

30 CARE'iga¹⁴ võeti kasutusele ühikuhinna võimalus rändeprobleeme käsitlevate tegevuste jaoks. Ühikuhinnaks kehtestati 40 eurot nädalas iga täieliku või osalise nädala eest, mille jooksul pagulane viibis asjaomases liikmesriigis, maksimaalselt 13 nädala jooksul alates kuupäevast, mil pagulane ELi saabus. Hiljem suurendati seda 100 euronni inimese kohta nädalas ja toetuse kestust pikendati 26 nädalani¹⁵.

31 Ühikuhinna võimalust kasutas ainult 7% meie küsitletud korraldusasutustest. Ühes auditeeritud projektis seda paindlikkusmeedet siiski kasutati (vt [4. selgitus](#)).

4. selgitus

Näide ühikukulude kasutamisest

Ühes Nordrhein-Westfaleni liidumaa projektis kasutati ühikuhinna võimalust, et osaliselt rahastada pagulaste vastuvõturajatiste kulusid.

Integratsiooniprotsessi esimese sammuna said pagulased pärast saabumist kasutada lühiajalist majutust vastuvõturajatistes. Samuti pakuti neile abi, nagu tervishoid, õigusteave ja abi paberite täitmisel, kirjaliku ja suulise tõlke teenused, tööturule integreerimise meetmed, haldustugi ja keelekursused.

Selle asemel, et kasutada tegelikult majutatud pagulaste arvu ja seal veedetud tegelikku aega, leppisid korraldusasutus ja komisjon kokku teise meetodi kasutamises kantud kulude arvutamiseks. Kasutati pärast 28. veebruari 2022 välismaalaste keskregistrisse kantud Ukraina kodanike arvu ja eeldati, et nad viibivad vastuvõtukeskustes keskmiselt kuus nädalat.

32 Komisjon suhtles tihedalt liikmesriikidega, võttes arvesse nende konkreetset olukorda seoses CARE'i sätete rakendamisega. 2022. aasta oktoobris kehtestas FAST-CARE kohustuse eraldada CARE'i spetsiifilise ristrahastamise raames kasutatava prioriteetse suuna rahalistest eraldistest vähemalt 30% tegevustele, mida viivad ellu kohalikud omavalitsused ja kohalikes kogukondades tegutsevad kodanikuühiskonna organisatsioonid. Ühes auditeeritud Bulgaaria programmis (vt [3. selgitus](#)) teatas korraldusasutus, et asjaomased programmikulud olid kantud juba 2022. aasta mais, enne FAST-CARE'i jõustumist. Vastuseks teatas komisjon esialgu, et ta ei jõusta 30% kohustust juhtudel, kui rahalised vahendid olid enne määruse jõustumist sellises ulatuses kulukohustustega seotud, et kohustust ei olnud enam võimalik täita. Komisjon otsustab Bulgaaria programmi lõpetamise hindamisel, kas ja mil määral saab kohustusest kõnealusel juhul loobuda.

¹⁴ CARE Plus: [määrus \(EL\) 2022/613](#).

¹⁵ FAST-CARE: [määrus \(EL\) 2022/2039](#).

Ümberplaneerimine põhines vajaduste analüüsil ja aitas kaasa üldisele kriisile reageerimisele

33 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika vahendite, sealhulgas REACT-EU vahendite ümberplaneerimisel ja CARE'i meetmete kasutamisel pidid liikmesriigid kavandama meetmed, mis vastaksid pagulaste vajadustele. Samuti pidid nad järgima partnerlusnõudeid ja neid kannustati tegema koostööd teiste sidusrühmadega (sealhulgas rändajate ja pagulaste juhitud organisatsioonidega) ning tuginema nende kogemustele¹⁶.

34 Vastavalt „10-punktilisele kavale, mis käsitleb tugevamat koordineerimist Euroopa tasandil Ukraina-vastase sõja eest põgenevate inimeste vastuvõtmisel“, peaksid liikmesriigid pagulaste vajaduste rahuldamiseks välja töötama riiklikud hädaolukorra lahendamise plaanid. Mõistame selle all riiklikku kava, milles määratakse kindlaks, milliseid meetmeid hädaolukorras võtta ja kes selle eest vastutab. Kahes oma töövahendis julgustas komisjon viima rändetaustaga inimestele suunatud ELi rahastatavad meetmed kooskõlla riiklike, piirkondlike ja kohalike integratsioonipoliitika raamistikega. Mõistame integratsioonipoliitika raamistiku all liikmesriigi / piirkonna / kohaliku omavalitsuse poliitikat rändajate integreerimise toetamiseks valdkondades, kus nad võivad seista silmitsi probleemidega, nagu majutus, tööhõive ja haridus.

35 Seetõttu hindasime, kas 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika vahendite ümberplaneerimine rändeprobleemide lahendamiseks oli asjakohane. Uurisime ka seda, kas ühtekuuluvuspoliitika fondidest toetatavad sekkumised olid piisavalt kooskõlas integratsioonipoliitika raamistikega ja liikmesriikide üldise reageerimisega hädaolukorrale.

¹⁶ Määruse (EL) nr 1303/2013 artiklid 5 ja 96; määruse (EL) 2021/1060 artiklid 8, 10, 11 ja 22; töövahend ELi vahendite kasutamise kohta rändetaustaga inimeste integreerimiseks, Euroopa Komisjon, 2018 ja 2021 (punkt 4.2. Rahaliste vahendite kooskõlastatud kasutamine).

Rahalised vahendid jaotati ümber pagulaste vajaduste hindamise alusel ja kooskõlas riikide reageerimisega

36 Pagulastel on erinevad vajadused, mis määravad abi ajastuse. Vajadused võib jagada järgmisteks etappideks:

- esmane vastuvõtt ja viivitamatu abi, nt esmane materiaalne abi, tarbekaubad, nagu toit ja jook, isikliku hügieeni vahendid, farmaatsiatooted, transporditeenused, vältimatu arstiabi ning teave seaduslike õiguste ja menetluste kohta, kirjaliku ja suulise tõlke teenused;
- vastuvõtt ja integreerimine, nt sobiv majutus, arstiabi, transporditeenused, toit ja esmane materiaalne abi, keelekursused, laste ja puuetega inimeste päevahoolitus, laste koolitamine, kodanikuõpe ja teabeteenused;
- pikaajalise integratsiooni toetamine, nagu juurdepääs sotsiaal- ja tervishoiuteenustele, kestlik majutus, haridus ja tööturg.

Lisaks vajavad pagulasi toetavad organisatsioonid näiteks erivarustust, tarbekaupu ning töötajate ja vabatahtlike koolitust.

37 Meie auditeeritud korraldusasutused märkisid, et 2014.–2020. aasta programmide ümberplaneerimine põhines pagulaste vajadustel, mis tehti kindlaks sidusrühmadega, näiteks kodanikuühiskonna organisatsioonidega toimunud teabevahetuse käigus. Vajadused määrati kindlaks tsentraalselt (Bulgaaria), piirkondlikul/kohalikul tasandil (Saksamaa) ning nii tsentraalselt kui ka piirkondlikul või kohalikul tasandil (Itaalia, Poola). Oma vajaduste analüüsi dokumenteerisid aga ainult Poola (vt [5. selgitus](#)) ja Itaalia korraldusasutused.

5. selgitus

Dokumenteeritud vajaduste analüüs

Pomorze piirkondliku programmi korraldusasutus tegi otseselt pagulastega koostööd tegevate valitsusväliste organisatsioonide (2022. aasta aprill ja mai) ja kohalike omavalitsuste (2022. aasta juuli) seas uuringu, milles käsitleti nende vajadusi ja parimat abi andmise viisi. Uuringu tulemused dokumenteeriti ja neid kasutati programmi muudatuse ettevalmistamisel ja projektide kavandamisel (vt [8. selgitus](#) ja [9. selgitus](#)).

38 Neljast auditeeritud liikmesriigist kolmel (Bulgaaria, Saksamaa ja Itaalia) oli pagulaste integreerimise kogemus. Siiski olid vaid kaks Itaalia korraldusasutust varem toetanud sarnaseid sisserändajatega seotud tegevusi ühtekuuluvuspoliitika fondide kaudu. See võimaldas neil ära kasutada oma varasemaid kogemusi pagulasi puudutavate projektikonkursside ja projektide kavandamisel.

39 Enamikul juhtudel paigutasid meie auditeeritud korraldusasutused olemasolevad ühtekuuluvuspoliitika vahendid, sealhulgas REACT-EU vahendid, ümber selleks, et rahastada sekkumisi, mis olid osa üldisest riiklikust või piirkondlikust reageerimisest hädaolukorrale. Mõned projektid hõlmasid lihtsalt riiklikust või piirkondlikust eelarvest juba kantud kulude osalist hüvitamist (näited [3. selgituses](#) ja [4. selgituses](#)). Meie auditeeritud Itaalia riikliku programmi raames rahastati pagulastega seotud projekte tavapärase programmiabi kaudu kolmandate riikide kodanikele, st puudusid meetmed, mis oleksid suunatud üksnes Ukraina pagulastele.

40 Kõigis auditeeritud liikmesriikides kehtisid juba enne Ukraina-vastast sõda kolmandate riikide kodanike jaoks riiklikud integratsioonipoliitika raamistikud, isegi kui selliste riiklike integratsioonipoliitika raamistike väljatöötamise tase ja üksikasjad olid liikmesriigiti erinevad. Itaalias ja Poolas olid need raamistikud olemas ka piirkondlikul tasandil. Bulgaarias, Itaalias ja Poolas olid olemas riiklikud hädaolukorra lahendamise plaanid. Leidsime, et meie auditeeritud korraldusasutused olid eraldanud olemasolevad 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika vahendid, sealhulgas REACT-EU vahendid, kooskõlas mainitud raamistikega.

41 Mis puudutab **perioodi 2021–2027**, siis meie auditeeritud programmide puhul on pagulaste toetamine kavandatud osana üldisest toetusest kolmandate riikide kodanikele. Enamik auditeeritud korraldusasutusi kinnitas, et sõda Ukrainas ei mõjutanud programmide ettevalmistamist, nii et rahalisi vahendeid oleks suunatud konkreetselt pagulastele või eraldatud rohkem rahalisi vahendeid kolmandate riikide kodanikele. Kolmandate riikide kodanike toetamiseks kavandatud summad suurenesid ainult Poolas (15% riiklikus programmis ja 44% meie auditeeritud piirkondlikus programmis).

42 Komisjon märkis, et 2021.–2027. aasta 76 programmis eraldati ligikaudu 1,6 miljardit eurot konkreetselt kolmandate riikide kodanike integreerimise toetamiseks (millest 971 miljonit eurot ELi vahenditest ja ülejäänu riiklikest vahenditest). Sõltuvalt toetuskõlblikkuse eeskirjadest võivad kolmandate riikide kodanikud saada toetust ka muude tegevuste raames kavandatud ELi vahenditest. Seetõttu annab see ainult osalise ülevaate toetusest, mida sihtrühm võib saada.

Ümberplaneerimist mõjutas muutuva olukorra ebakindlus ja see piirdus 2014.–2020. aasta allesjäänud rahaliste vahenditega

43 Nagu sissejuhatuses kirjeldatud (vt punkt [12](#)), ei eraldanud CARE liikmesriikidele uusi rahalisi vahendeid, vaid pigem hõlbustas olemasolevate ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamist. Vahendid olid siiski piiratud, sest neid oli kasutatud COVID-19 pandeemiaga toimetulekuks ja rahastamiskõlblikkuse periood oli lõpule jõudmas (vt punkt [22](#)).

44 Kaheksas auditeeritud programmis oli Ukraina kriisist tulenevate rändeprobleemide lahendamiseks kättesaadav vaid suhteliselt väike summa (k.a REACT-EU vahendid). Näiteks Nordrhein-Westfaleni ESFi puhul oli CARE'i raames kasutatud summa (49 miljonit eurot) üks suurimaid auditeeritud summasid, kuid moodustas vaid 3,5% programmi kogueraldisest (1,41 miljardit eurot). Meie auditeeritud Poola korraldusasutused ja üks Itaalia korraldusasutus arvutasid välja programmide raames veel kasutada olevad võimalikud eraldised. Bulgaarias ja Saksamaal kasutasid korraldusasutused ka olemasolevaid REACT-EU vahendeid, mida ei olnud veel kavandatud.

45 Samal ajal oli teave Ukrainast pärit pagulaste voogude ja sellest tuleneva toetusvajaduse kohta kas olematu või väga ebamäärane. Meie auditeeritud korraldusasutustel oli seega ümberplaneerimisega raskusi (vt kaks näidet [6. selgituses](#)). Seetõttu jäid mõned ühtekuuluvuspoliitika vahendid, sealhulgas REACT-EU vahendid, mille abil rakendati CARE'i pakutavaid meetmeid, kasutamata.

6. selgitus

Korraldusasutuste raskused 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika vahendite, sealhulgas REACT-EU vahendite ümberjaotamisel CARE'i raames

Bulgaaria

Inimressursside arendamise rakenduskava muudeti, suurendades prioriteetse suuna 6 eelarvet 23,8 miljoni euro võrra. Kogu summa eraldati äsja loodud projektile pagulaste integreerimiseks tööturule, subsideerides nende palku. Pagulaste (kelle jaoks oli Bulgaaria pigem transiidiriik kui vastuvõttev riik) vähese huvi tõttu vähendati projekti eelarvet 6,9 miljoni euron (29% esialgsest summast).

Poola

Ühe auditeeritud programmi raames tekitas ebastabiilne poliitiline ja majanduslik olukord Poola idapiiril lisaraskusi vahendite ümberjaotamisel, mille tagajärjel projektide mahtu vähendati või need tühistati. Selleks et vältida kasutamata vahendite kaotamist, rakendas korraldusasutus FAST-CARE'i, et suunata rahalised vahendid ümber pagulasi toetavatele projektidele ja muudele projektidele, kus sellist toetust ei olnud algselt kavandatud.

Projekte rakendati kiiresti ja need vastasid kindlakstehtud vajadustele, kuid abi tõhusust mõõdeti harva

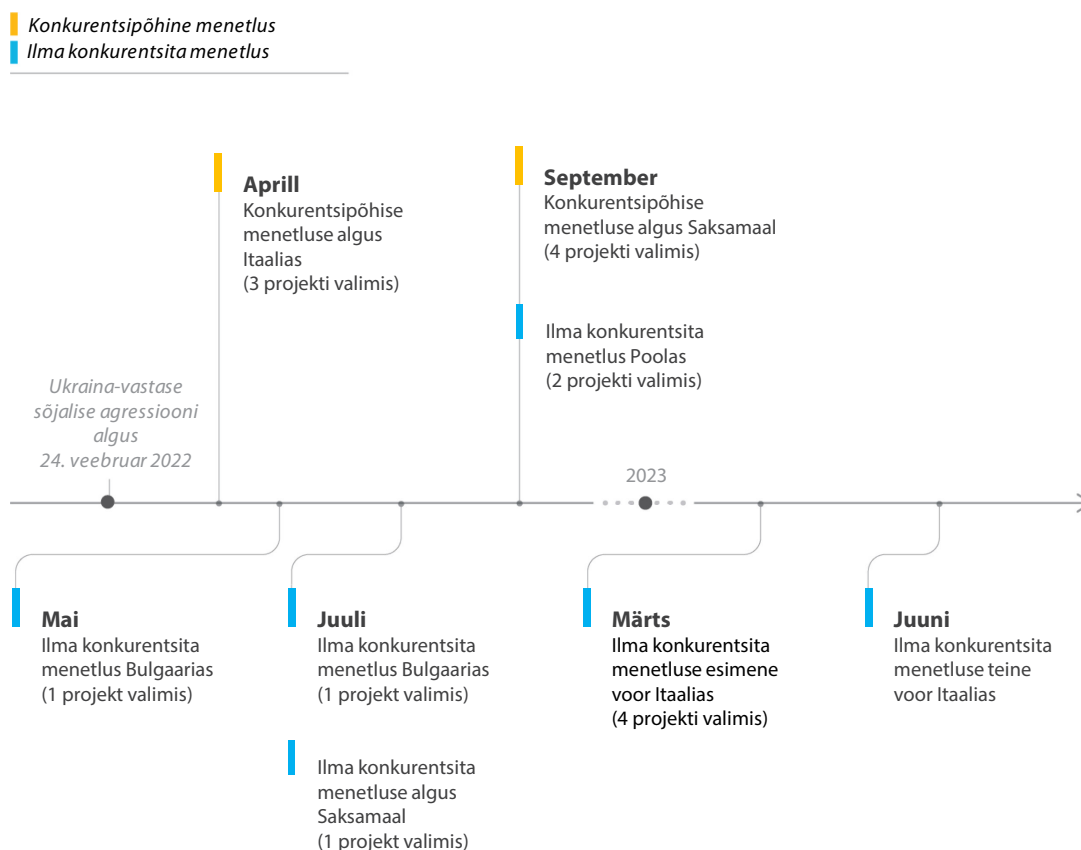
46 Ukraina-vastase sõja põhjustatud kriis nõudis viivitamatut tegutsemist. Selle tagajärgi leevendavad projektid tuli välja valida põhjendamatult viivitusega ning need pidid vastama toetuslepingus sätestatud eesmärkidele ja mõõdetavatele sihtidele. Korraldusasutused pidid kontrollima, kas kaasrahastatavad tooted on tarnitud ja teenused osutatud ning kas tegevused vastavad õigusnormidele ja programmi tingimustele¹⁷. Kontrollisime, mil määral oli see nii meie auditeeritud projektides.

¹⁷ Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 125 lõiked 3 ja 4.

Projektid valiti välja ja viidi ellu kiiresti

47 Veendusime, et meie auditeeritud korraldusasutused käivitasid kiiresti menetlused pagulasi abistavate projektide väljavalmiseks, olenemata sellest, kas tegemist oli konkurentsipõhise menetlusega või mitte (vt [joonis 5](#)).

Joonis 5. Meie valimisse kuulunud projektide valikumenetluste ajakava

Allikas: kontrollikoda.

48 Eriolukorra tõttu ei kasutanud meie auditeeritud korraldusasutused Bulgaarias ja Poolas projektide valimiseks konkurentsipõhiseid menetlusi, vaid valisid projektide rakendamiseks välja konkreetset, eelnevalt kindlaksmääratud toetusesaajad. Ka Itaalias valiti koolid, kes olid riikliku rakenduskava „Scuola“ raames rakendatud projektikonkursi potentsiaalsed toetusesaajad, välja enne projektikonkursi väljakuulutamist, lähtudes sellest, kas neisse oli registreeritud pagulasi.

49 Üks Saksamaa (Nordrhein-Westfaleni liidumaa ESFi programmi eest vastutav) korraldusasutus kasutas CARE-määrustega lubatud ühikukulude meetodit, et rahastada olemasolevaid piirkondlikke lühiajalisi majutuskohi ja esmase vastuvõtu meetmeid (vt [4. selgitus](#)). Seetõttu puudus vajadus konkurentsipõhise menetluse järele.

50 Kaks meie auditeeritud korraldusasutust (üks Itaalias Lazios ja teine Saksamaal Alam-Saksi liidumaal) kasutasid pagulasi toetavate projektide valimiseks konkurentsipõhiseid menetlusi. See ei aeglustanud siiski pagulastele antavat toetust (vt näide [7. selgituses](#)).

7. selgitus

Konkurentsipõhiste menetluste kasutamine projektide valimiseks

Itaalia

ESFi Lazio piirkondliku programmi korraldusasutus kuulutas välja avaliku projektikonkursi pagulaste toetamiseks mõeldud integreeritud aktiivsete poliitikaalgatuste võrgustiku loomiseks ja arendamiseks. Avalik projektikonkurss tagas rahastamiskõlblike toetusesaajate võimalikult laialdase osalemise.

Konkursikutse avaldati 2022. aasta aprillis, kuus nädalat pärast sõja algust, ja väljavalitud projektide nimekiri kiideti heaks 2022. aasta juunis.

Saksamaa

Alam-Saksi liidumaa piirkondliku programmi korraldusasutus koostas kaks rahastamisjuhust (konkursikutset).

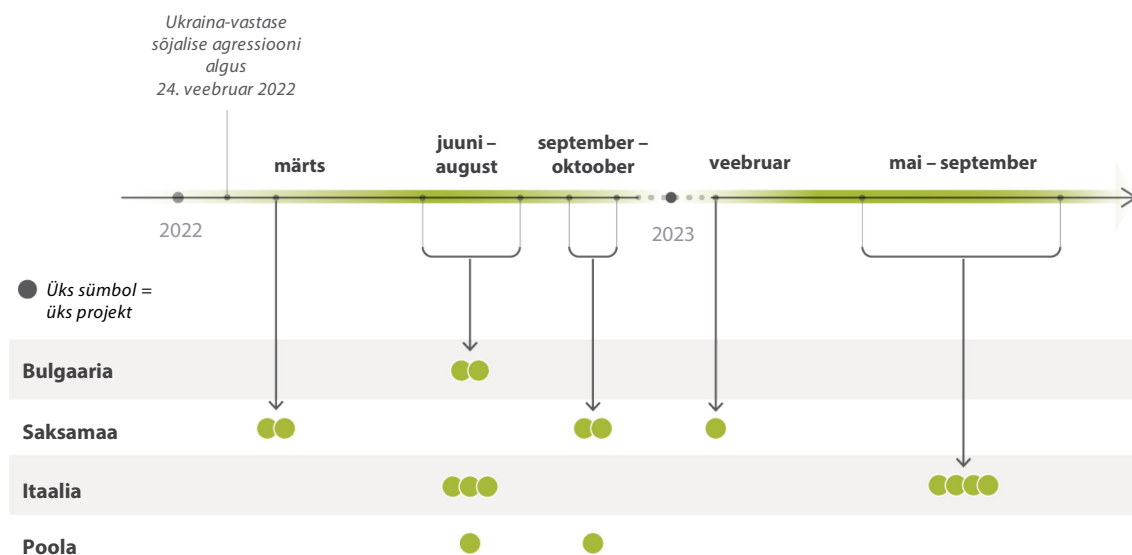
Üks neist puudutas projektikonkurssi keeleõppe toetamiseks. See avaldati 14. septembril 2022 ja selle peamine eesmärk oli, et osalejad omandaksid keelekursustel saksa keele põhialused. Kursustega pidi kaasnema sotsiaalpedagoogiline tugi ja lastehoid osalejate lastele.

Teine konkursikutse, mis avaldati 1. septembril 2022, oli suunatud projektidele, millega toetatakse hea naabruse algatusi. Sellega anti rahalist toetust kogukonna arengu ja naabruskonna juhtimise valdkonna projektidele, mille eesmärk on edendada Ukrainast pärit pagulaste integreerimist Saksamaal.

Mõlemad konkursikutsed avaldati ligikaudu seitse kuud pärast sõja algust ja projektid kiideti heaks taotluste laekumisel.

51 Auditeeritud projektide rakendusperiood algas juba 2022. aasta märtsis ning enamik projekte käivitati ajavahemikus 2022. aasta juunist oktoobrini (vt [joonis 6](#)).

Joonis 6. Meie valimisse kuulunud projektide rakendamise algusaeg

Allikas: kontrollikoda.

52 16-st konkreetset pagulastele suunatud projektist, mida me auditeerisime, käivitati viis alles 2023. aastal, kuid need käsitlesid keskpika perioodi ja pikaajalisi vajadusi. Seetõttu järgnes nende valik ja rakendamine loogiliselt esmase vastuvõtu ja viivitamatu abi etapile:

- üks Saksamaa projekt, mis algas 2023. aasta veebruaris, hõlmas kahte tervishoiutöötajatele suunatud ametialase keeleoskuse kursust ning pakkus töövarju võimalust ja lastehoidu osalejate lastele (vt [II lisa](#), Saksamaa, projekt nr 4);
- sarnaselt sellega oli Itaalias auditeeritud riikliku programmi raames rahastatud ja 2023. aasta maist septembrini rakendatud nelja projekti eesmärk parandada õpilaste ja üliõpilaste, sealhulgas pagulaste ja nende perekondade keeleoskust ja kaasamist (vt [II lisa](#), Itaalia, projektid nr 4–7). Projektikonkursi ja projektide eesmärk oli ühtlasi hõlbustada integratsiooniprotsessi suveperioodil.

53 Kahe konkurentsipõhist hankemenetlust (st rahalised vahendid eraldati toetuslepingute alusel) kasutanud korraldusasutuse puhul oli vahendite kasutamise määr erinev:

- o Itaalias kasutati ühes projektikonkursis vahendid ära 100% ulatuses (valitud projektid olid piisavad kõigi kavandatud rahaliste vahendite eraldamiseks), samas kui teise projektikonkursi puhul oli vahendite kasutamise määr tagasihoidlik. Viimase puhul märkis korraldusasutus, et põhjus oli selles, et potentsiaalsed osalejad ehk Ukrainast pärit perekonnad ja üliõpilased kolisid teistesse asukohtadesse või majutuskohadesse ning huvi itaalia keele tundide vastu oli vähenenud. Seda kinnitasid ka projekti toetusesaajad.
- o Alam-Saksimaal oli kahe projektikonkursi vahendite kasutusmäär projektide lühikese rakendusaja tõttu väike. Hea naabruse projektikonkursi kaasrahastamisega anti lihtsalt lisarahastust olemasolevatele projektidele, mida kasutati täiendava personali rahastamiseks ja pagulaste kaasamiseks osalejate hulka. Projektikonkursis ette nähtud lühikese rakendusperioodi tõttu oli potentsiaalsetel toetusesaajatel raske leida töötajaid, kes oleksid valmis selliseid lühiajalisi lepinguid sõlmima. Lisaks olid paljud pakutud ametikohad osalise tööajaga, mis selgitab veelgi vähest kasutuselevõttu.

Pagulastele suunatud projekte kohandati vastavalt konkreetsetele olukordadele ja vajadustele

54 Hindasime, kas auditeeritud projektid põhinesid vajaduste analüüsil ja kas nende tegevused kavandati vastavalt kindlakstehtud vajadustele. Leidsime, et valikumenetluste ja projektide kavandamisel juhindusid toetusesaajad ja korraldusasutused pagulaste vajadustest ja võimaluse korral varasematest kogemustest integratsiooniprojektide rakendamisel. Näide ühest sellisest vajaduste analüüsist, millele projekti kavandamisel tugineti, on toodud **8. selgituses**.

8. selgitus

Kindlakstehtud vajadustele vastava projekti kavandamine

Idee korraldada Ukraina õpetajatele poola keele kursus pakuti esimest korda välja 2022. aasta märtsis. 2022. aasta aprillis ja mais korraldati küsitlus ja uuring, et välja selgitada Ukraina õpetajate huvi poola keele oskuse arendamise vastu. Küsitlus hõlmas 320 Ukraina õpetajat, kellest 180 soovis töötada õpetajana Poolas ja osales uuringus.

Uuringuga tehti kindlaks järgmised vajadused:

- korraldada spetsiaalselt Ukraina õpetajatele kohandatud poola keele intensiivkursus;
- toetada Ukraina õpetajate osalemist kursusel;
- toetada Ukraina õpetajate integreerimist Poola haridussüsteemi.

Projekti eesmärk oli võimaldada Ukraina õpetajatel töötada Poola koolides, korraldades sobivaid poola keele kursusi. Koolitus hõlmas Poola haridussüsteemi korralduse ja haldamise mooduleid. Samuti pakuti majutust, toitu ja lastehoidu (osalejate lastele). Üksikasjalikum teave projekti kohta on esitatud [II lisas](#) (Poola, projekt nr 3).

55 Seoses sõjaga Ukrainas avaldas komisjon soovitusliku loetelu toetuskõlblikest tegevustest asjakohaste rahastamisvahendite raames (vt punkt [09](#)). [Joonisel 7](#) esitatud auditeeritud projektide raames rakendatud tegevused on liigitatud vastavalt komisjoni soovituslikule loetelule.

Joonis 7. Valimi projektide toetuskõlblikud tegevused

 Esmane vastuvõtt ja viivitamatu abi	 Vastuvõtt ja integreerimine	 Projektid, mis ei ole otseselt suunatud Ukrainast põgenenud inimestele
Majutus ja toitlustus (üks projekt Bulgaarias)	Kodanikuõpe ja suhtlus vastuvõtva ühiskonnaga (kaks projekti Saksamaal)	Tööturu aktiveerimise meetmed, kutseharidus ja -õpe (üks projekt Poolas)
Majutus, tarbekaubad, vältimatu arstiabi, kirjaliku ja suulise tõlke teenused, haldustugi, tööturu aktiveerimismeetmed (üks projekt Saksamaal)	Keelekursused (üks projekt Saksamaal)	
 Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse ühiskonda integreerida		
Tööturu aktiveerimismeetmed (üks projekt Bulgaarias)	Tööturu aktiveerimismeetmed, kutseharidus ja -õpe, keelekursused, juurdepääs tervishoiuteenustele (üks projekt Itaalias)	Taristu arendamine (ehitamine/renoveerimine/ laiendamine) ja sellega seotud varustus (sealhulgas puuetega inimeste vajaduste täitmine) tänu paremale juurdepääsule segregreerimata tervishoiuteenustele (üks projekt Poolas)
Töökohapõhine keeleõpe (üks projekt Saksamaal, üks projekt Poolas)		
Naiste juurdepääs tööturule, keelekursused, kvalifikatsioonide ja pädevuste tunnustamine, perehooldusteenused (üks projekt Itaalias)	Järeleaitamiskursused, keelekursused, õppekavaväline tegevus, kutseharidus ja -õpe, oskuste arendamise programm, juurdepääs tervishoiuteenustele, abi töökoha leidmisel, juhendamine, nõustamine (neli projekti Itaalias)	
Keelekursused, juurdepääs tervishoiuteenustele, haavatavate rühmade toetamine, oskuste arendamise programm (üks projekt Itaalias)	Kogukonna arendamine, juurdepääs sotsiaalteenustele, kaasnev toetus, juurdepääs tervishoiuteenustele, juurdepääs päevahoiuteenustele, keelekursused, lastele mõeldud järeleaitamiskursused, kutseharidus ja -õpe, töötajate ja vabatahtlike koolitamine (üks projekt Poolas)	

Allikas: kontrollikoda.

56 Meie audit kinnitas, et sõltuvalt olukorrast konkreetses liikmesriigis või piirkonnas kavandasid korraldusasutused ja toetusesaajad projektid vastavalt pagulaste kindlakstehtud vajadustele (vt [II lisa](#)).

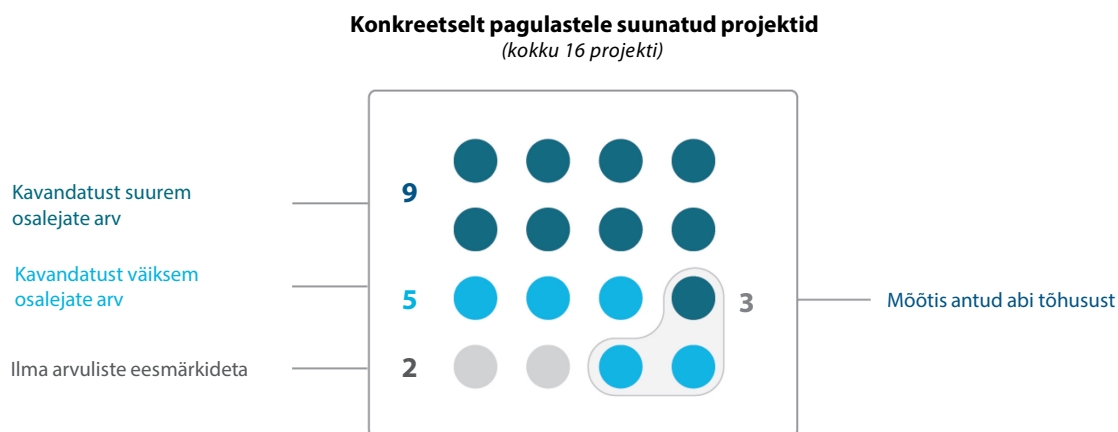
57 Meie valimisse kuulunud 18 projektist 11 rakendasid toetust pagulaste pikaajaliseks integreerimiseks vastuvõtvasse ühiskonda. Nad pakkusid mitmesuguseid tegevusi, nagu keelekursused, kutsealane koolitus, psühholoogiline tugi, füsioteraapia, kohalikku kogukonda integreerumist hõlbustav tegevus, kodanikuõpe ja subsideeritud tööhõive. Ainult kaks projekti (üks Bulgaarias ja üks Saksamaal) keskendusid esmase vastuvõtu ja viivitamatu abi etapile.

58 Meie uuring korraldusasutuste kohta, kes rahastasid pagulastele suunatud projekte, näitas, et 21% neist rahastas põhitoetust pagulaste pikaajaliseks integreerimiseks vastuvõtvasse ühiskonda, 17% rahastas vastuvõtu- ja integratsioonimeetmeid ning 15% rahastas esmase vastuvõtu ja viivitamatu abi meetmeid.

Osalejad pidasid projekte kasulikuks, kuid antud abi tulemuslikkust mõõdeti harva

59 Auditeeritud 18 projektist 16 olid suunatud konkreetselt pagulastele ja nende tulemused olid erinevad. Antud abi tulemuslikkust mõõdeti neist 16 projektist aga ainult kolmes (vt üksikasju [joonisel 8](#)).

Joonis 8. Meie valimi projektide tulemused

Allikas: kontrollikoda.

60 Üheksas auditeeritud projektis oli osavõtjaid rohkem kui algsest kavandatud. Nii oli see ühe Poola, ühe Bulgaaria, kolme Saksamaa ja nelja Itaalia projekti puhul (vt näide [9. selgituses](#)). Projektitegevuste laad võimaldas osaleda rohkematel inimestel kui esialgu eeldati. Selle tulemusena oli suuremal arvul pagulastel juurdepääs pakutavale toetusele.

9. selgitus

Toetust sai suuremal arvul osalejaid kui algselt eeldati

Poolas oli ühe projekti peamine eesmärk toetada Pomorzesse elama asunud pagulasi ning tugevdada püsivalt nende ühiskondlikku, kutsealast, hariduslast, tervisealast ja kultuurilist integratsiooni.

Projekti toetusesaaja korraldas kaks projektikonkurssi ja kiitis heaks 81 toetust, millest 63 anti valitsusvälistele organisatsioonidele ja 18 kohalikele omavalitsustele. Auditeerisime projekti raames antud kolme toetust.

Projekt saavutas algselt kavandatust suurema väljundi, peamiselt võimaluse tõttu võtta korraldatud tegevustes vastu rohkem osalejaid. Tegelike osalejate arv oli peaaegu kaks korda suurem kui algselt kavandatud ning töötajaid ja vabatahtlikke, kellele pakuti koolitust, oli neli korda rohkem kui kavandatud. Teatatud sotsiaalse tõhususe näitaja oli 81% (minimaalne nõutav näitaja oli 34%).

61 Ainult kolmes auditeeritud projektis – kaks Poolas ja üks Bulgaarias – mõõdeti aga nii osalejate arvu kui abi tulemuslikkust. Poola kahes projektis (vt [8. selgitus](#) ja [9. selgitus](#)) kajastati seda, mida korraldusasutused nimetasid sotsiaalse tõhususe näitajaks. Selle näitajaga määratakse kindlaks nende osalejate osakaal, kes on teinud edusamme tööturule sisenemisel ja oskuste arendamisel, mis on vajalikud vastuvõtvast kogukonnas elamiseks pärast toetuse saamist. Enamikul juhtudel on see näitaja osaleja subjektiivne hinnang. Bulgaaria projekti (vt [6. selgitus](#)) kohta teatati, et 48% projekti raames tööd saanud pagulastest jäid pärast seda tööle.

62 Mõne projekti puhul saime küsitleda osalejaid, kes olid projekti raames toetust saanud, ja veendusime, et antud toetus parandas nende tolleaegset olukorda. Osalejad leidsid, et projektide raames antud abi oli kasulik, õigeaegne ja vastas nende kõige pakilisematele vajadustele. Mõned neist olid tänu osalemisele suutnud leida töökoha või asutada oma ettevõtte.

63 Viies projektis – üks Bulgaarias, kolm Itaalias ja üks Poolas – oli algselt prognoositust vähem osalejaid. Toetusesaajad tõid välja mitu rakendamist negatiivselt mõjutanud tegurit, näiteks:

- o abi lõppsaajate esialgne soovimatus ja võimetus integreeruda vastuvõtvasse riiki, õppida keelt ja leida tööd, kuna eeldati, et konflikt lahendatakse kiiresti ja nad saavad peagi Ukrainasse või oma koduriiki tagasi pöörduda;
- o projektide asukohta reisimise kulud, eluaseme asukoht, pereliikmete (lapsed, vanemad sugulased või puudega sugulased) eest hoolitsemise kohustus või töökohustused;
- o pagulaste hilisem ümberasumine teistesse kohtadesse või tagasi Ukrainasse või nende koduriiki.

Komisjon pakkus asjakohast tuge, kuid teabe puudumine piirab CARE'i tulemuslikkuse hindamist

64 Komisjon peaks pakkuma tuge, mis CARE'i rakendamist hõlbustaks. Ühtekuuluvuspoliitika vahendite, sealhulgas REACT-EU vahendite hindamisel peaks komisjon uurima vahendite kasutamise tõhusust¹⁸. Selleks peaks järelevalve- ja aruandlussüsteem andma komisjonile rakendamise kohta põhjalikke andmeid ja teavet.

65 Uurisime, kas komisjoni toetus CARE'i meetmetele oli õigeaegne ja sobiv. Uurisime ka seda, kas komisjon jälgib ühtekuuluvuspoliitika vahendite, sealhulgas REACT-EU vahendite kasutamist liikmesriikides rändeprobleemide lahendamiseks ning CARE'i mehhanismi kasutamist.

¹⁸ Määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 57 ja määruse (EL) 2020/2221 artikkel 2.

Komisjon andis korraldusasutustele CARE'i kohta õigeaegseid ja asjakohaseid suuniseid

66 Leidsime, et komisjon andis liikmesriikidele CARE'i rakendamiseks toetust mitmesuguste vahendite kaudu:

- o CARE'i küsimuste ja vastuste andmebaas, mis on kättesaadav kõigile korraldusasutustele. See loodi 2022. aasta märtsis ja see hõlmab komisjoni vastuseid liikmesriikide küsimustele ELi ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamise ja CARE'i sätete kohta rändeprobleemide lahendamiseks. Samuti antakse selles teavet selliste põhiteemade kohta nagu kulude rahastamiskõlblikkus ja ühikukulude kasutamine;
- o komisjon korraldas kaks veebiseminari: ühe 2022. aasta mais CARE'i sätete ja ühikukulude kasutamise teemal ning teise 2022. aasta juulis ühtekuuluvuspoliitika projektijuhtimise kohta riigihangete ja kulude suurenemise kontekstis;
- o komisjoni geograafilised üksused suhtlesid tihedalt liikmesriikidega, et arutada, kuidas saaks ELi rahalisi vahendeid kasutada tekkivate vajaduste rahuldamiseks;
- o 2022. aasta juunis avaldas komisjon teatise, mis sisaldab suuniseid pagulaste juurdepääsu kohta tööturule, kutseharidusele ja täiskasvanuharidusele¹⁹. Suunised põhinesid sõja esimestel kuudel ning 2015.–2016. aasta rändekriisist saadud kogemustel ja heade tavade näidetel.

Komisjoni toetuse andmise viis oli sarnane lähenemisviisiga, mida ta kasutas koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuste (CRII/CRII+ määrused) kontekstis, ning tugines sellest saadud kogemustele²⁰.

67 Meie auditeeritud Bulgaaria, Saksamaa ja Poola korraldusasutused leidsid, et komisjoni esitatud juhendmaterjal oli kasulik (vt [eelmine](#) punkt). Itaalia korraldusasutused ei kasutanud juhendmaterjali, vaid pidasid komisjoniga CARE'i teemal kahepoolseid arutelusid, et saada vajalikku teavet. Kõik auditeeritud korraldusasutused rõhutasid head koostööd komisjoni geograafiliste üksustega, kes reageerisid kiiresti nende taotlustele ja päringutele.

¹⁹ C(2022) 4050 final.

²⁰ Käsitlesime seda oma [eriaruandes 02/23](#).

68 Meie küsitlusele vastanud korraldusasutused suhtusid samuti komisjoni toetusesse positiivselt. Ligikaudu 90% neist, kes oma arvamust avaldasid, leidis, et CARE'i küsimuste ja vastuste andmebaas, koostöö geograafiliste üksustega ja veebiseminarid olid kasulikud.

Puudulik teave CARE'i kasutamise kohta piirab selle tõhususe hindamist

69 CARE-määrustes ei ole sätestatud konkreetseid seire- ja aruandlusnõudeid CARE'i kasutamise kohta, kuna eesmärk oli kohandada olemasolevaid ühtekuuluvuspoliitika eeskirju, mitte suurendada liikmesriikide halduskoormust.

70 Komisjoni järelevalve näitab, et programmitöö perioodi 2014–2020 388 programmist 46 muudeti, et tegeleda rändeprobleemidega. Muudetud programmid ei ole aga ainsad, kust eraldati rahalisi vahendeid pagulaste toetamiseks. Muudest programmidest, näiteks auditeeritud ESFi programmist Lazios, sai pagulasi toetada ilma muudatusi tegemata. Komisjoni järelevalve seda aga täiel määral ei hõlmanud.

71 Samuti ei ole komisjoni järelevalve abil võimalik jälgida pagulaste toetamiseks eraldatud rahaliste vahendite kogusummat. Nii oli see ka juhtudel, kui programmi ei olnud muudetud või kui programmi muudatus hõlmas pagulasi osana olemasolevast tegevuste sihtrühmast. Viimasel juhul on võimatu kindlaks teha ka seda, kui palju rahalisi vahendeid konkreetsetelt pagulastele suunati.

72 Seetõttu ei ole komisjonil CARE'i – mis on paindlikkuse mehhanism, mitte uus vahend pagulastele antava abi rahastamiseks (vt punktid [10](#), [12](#) ja [69](#)) – kasutamisest ülevaate saamiseks täpseid andmeid pagulasi toetavate programmide arvu ega eraldatud rahaliste vahendite kohta. Komisjonil on piisavad andmed ainult selliste juhtude kohta, kui algatusele eraldati rahalisi vahendeid sihtotstarbelise CARE'i prioriteedi raames. Lisaks on komisjonil konkreetsete CARE'i meetmete kasutamise kohta vaid piiratud andmed (vt [IV lisa](#)).

73 Ühtekuuluvusprogrammides kasutatakse rakendamise jälgimiseks ühiseid ja programmpõhiseid näitajaid. Ühised näitajad on määratletud fondispetsiifilises määruses ja need võimaldavad komisjonil koondada väljundeid ja tulemusi ELi tasandil. Programmpõhised näitajad määratakse kindlaks korraldusasutuste poolt programmi tasandil ja need ei võimalda andmeid ELi tasandil koondada.

74 Ühised näitajad ei erista pagulastele antavat toetust. Seetõttu ei võimalda kättesaadav teave komisjonil ELi eraldatud vahendite summat kindlaks teha.

75 Üks CARE'iga kehtestatud lihtsustamismeetmetest hõlmas ESFi aruandluskohustuste vähendamist seoses osalejate andmetega (vt [tabel 1](#)). Programmides, millega loodi spetsiaalne prioriteetne suund rändeprobleemide lahendamisele suunatud tegevuste toetamiseks, kasutati kaht ühist väljundnäitajat, et koguda põhjendatud hinnanguid ajutise kaitse all olevate toetust saanud inimeste arvu kohta: toetatud inimeste koguarv ja alla 18-aastaste inimeste arv. Komisjon teatas meile, et 24 programmi rakendasid seda lihtsustamist ja peavad saavutatud näitajad lisama oma iga-aastastesse rakendusaruannetesse.

76 Kui programmidega toetati pagulasi olemasoleva prioriteetse suuna kaudu, soovitas komisjon lisaks kohustuslikele ühistele näitajatele programmipõhist näitajat: „pärast sõja eest põgenemist ajutise kaitse saanud osalejate koguarv“. Komisjoni andmed näitavad, et see näitaja on kaasatud seitsmes programmis (viies Poola, ühes Bulgaaria ja ühes Portugali programmis). Kuna näitajat kasutati väga vähe, ei saa andmeid ELi tasandil koondada.

77 CARE'iga seotud näitajad on väljundnäitajad, st need annavad teavet toetatud pagulaste arvu kohta. Need ei ole tulemusnäitajad, mis aitaksid jälgida abi tõhusust. Mõned auditeeritud projektid (vt punkt [61](#)) sisaldasid ka tulemusnäitajaid. Kuna need ei olnud aga ELi tasandil kohustuslikud, ei saa ühtekuuluvuspoliitika vahendite, sealhulgas REACT-EU vahenditega saavutatud tulemusi mõõta.

78 Määrustes ei nõuta CARE'i eraldi hindamist. 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika fondide järelhindamise raames on komisjon siiski kaasanud CARE'i sel perioodil kasutatud kriisivastaste vahendite tõhusust käsitlevatesse uuringutesse. Uuringutes vaadeldakse kriisidele reageerimise vahendite eri liike ning hinnatakse nende põhjendatust, tõhusust ja asjakohasust. Sellist hindamist piirab aga põhjaliku ülevaate puudumine rändeprobleemide lahendamiseks antud toetuse kohta, samuti CARE'i meetmete kasutamise kohta kättesaadavate andmete vähesus.

Komisjon oli nõus analüüsima ühtekuuluvuspoliitika asjakohasust kriisidele reageerimise eelarvevahendina

79 Ühtekuuluvuspoliitikat on sageli kasutatud lühiajaliseks reageerimiseks kriisidele, nagu 2015. aasta pagulaskriis või COVID-19. Nagu märgitud meie eriaruandes ühtekuuluvuspoliitika eeskirjade kohandamise kohta COVID-19-le reageerimiseks²¹, võimaldavad 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika eeskirjad kriisi ajal täiendavat paindlikkust. See võimaldaks komisjonil reageerida erandlikele olukordadele, võttes vastu rakendusaktid teatavate ajutiste meetmete rakendamiseks. Nende eeskirjadega nähakse ette ka suurem paindlikkus vahendite ülekandmisel ERFi, ESF+ ja ÜFi vahel ning rohkem võimalusi meetmete rakendamiseks eri programmitöö perioodidel, et tegeleda võimalike kriisiga seotud viivitustega.

80 See toob aga kaasa riski, et ühtekuuluvuspoliitika korduval kasutamisel kriisilukordades võidakse kõrvale kalduda selle peamisest strateegilisest eesmärgist tugevdada Euroopa piirkondade vahelist majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Seda riski rõhutasid ka kümme liikmesriiki ühisavalduses, mis oli adresseeritud ELi volinike rühmale²², ning mitu korraldusasutust, kes vastas meie küsitlusele (üks igast järgmisest liikmesriigist: Saksamaa, Prantsusmaa, Madalmaad ja Austria). Riski käsitleti eelmainitud eriaruandes, millele vastates nõustus komisjon meie soovitusega hinnata, millist mõju avaldab poliitika kasutamine lühiajalistele eelarvekriisidele reageerimiseks selle pikaajalistele eesmärkidele, pidades silmas tulevase poliitikaettepanekuid.

²¹ Eriaruanne 02/2023.

²² Bulgaaria, Horvaatia, Tšehhi Vabariigi, Eesti, Ungari, Läti, Leedu, Poola, Rumeenia ja Slovakkia ühisavaldus vajaduste ja probleemide kohta seoses enneolematu humanitaarrändega Euroopa Liitu ning ühtekuuluvuspoliitika meetmete kohta Venemaa agressiooni tagajärgedele Ukrainas.

Järeldused ja soovitused

81 Meie üldise järelduse kohaselt on CARE aidanud liikmesriikidel kasutada olemasolevaid ühtekuuluvuspoliitika vahendeid, et tegeleda Ukraina-vastasest agressioonisõjast tulenevate rändeprobleemide ja pagulaste vajadustega. Need summad olid suhteliselt väikesed võrreldes pagulaste jaoks kasutatavate riiklike fondidega, aga ka ELi ühtekuuluvuspoliitika fondidega laiemalt. CARE'i pakutud meetmed on võimaldanud meie auditeeritud programmide raames rahalisi vahendeid paindlikult ja kiiresti ümber jaotada, kuid konkreetselt CARE'i puudutavaid andmeid napib ja järelevalvet kasutatud raha üle tehakse vähe. See saab tõenäoliselt olema probleemiks eelseisval hindamisel, milles käsitletakse ühtekuuluvuspoliitika fondide kasutamist kriiside lahendamiseks. See võib kehtida ka CARE'i tõhususe mis tahes tulevase hindamise kohta.

82 Auditeeritud programmides kasutati mitmesuguseid CARE'i meetmeid. Korraldusasutused leidsid, et CARE on kasulik ning pakkus neile paindlikkust, likviidsust ja lihtsustamisvõimalusi, mida nad kiireks kriisile reageerimiseks vajavad. Samuti aitas see mõnevõrra leevendada koormust liikmesriikide eelarvetele. CARE'i meetmete kasutamine ja ulatus oli korraldusasutuste kaupa väga erinev, kuna kriis ei mõjutanud kõiki liikmesriike võrdselt. Lisaks oli programmitöö perioodi lõpus saadaval suhteliselt vähe ühtekuuluvuspoliitika vahendeid, sealhulgas REACT-EU vahendeid, võrreldes kogu antud abi koguväärtusega (vt punktid [21–32](#)).

83 Leidsime, et korraldusasutused seisis rahaliste vahendite ümberjaotamisel silmitsi teatavate probleemidega, nagu ebapiisav teave pagulaste voogude kohta või kriisi põhjustatud ebastabiilne poliitiline ja majanduslik olukord. 2021.–2027. aasta programmitöö perioodil on Ukraina pagulaste toetamine osa üldisest toetusest kolmandate riikide kodanikele. Toetus kavandati pagulaste vajaduste analüüsi alusel ja oli sageli osa liikmesriikide üldisest reageerimisest kriisile (vt punktid [36–45](#)).

84 Kõik auditeeritud projektid valiti välja ja viidi ellu kiiresti, kuid mõne projekti puhul, mis valiti välja konkurentsipõhiste menetluste teel, oli vahendite kasutuselevõtt tagasihoidlik. Projektid kavandati vastavalt osalejate vajadustele ja võimalustele, kuid abi üldist tulemuslikkust ei ole võimalik hinnata, sest seda mõõdeti ainult kolmes auditeeritud projektis. Mõne küsitatud osaleja sõnul olid projektid siiski kasulikud ja parandasid nende olukorda (vt punktid [47–63](#)).

85 Enamik meie küsitlusele vastanud korraldusasutustest leidis, et komisjon annab ELi ühtekuuluvuspoliitika vahendite ja CARE'i kasutamisel rändeprobleemide lahendamiseks vajalikku tuge. Nende arvates oli komisjoni abi õigeaegne ja sobiv (vt punktid [66–68](#)).

86 Leidsime, et ühtekuuluvuspoliitika fondide järelevalve üldine kord ei hõlma kõiki rändeprobleemide lahendamiseks antava toetuse ja CARE'i kasutamise aspekte. Põhjused on järgmised:

- komisjonil ei ole põhjalikku ülevaadet programmide ja CARE'i raames eraldatud summadest;
- komisjonil on konkreetsete CARE'i meetmete kasutamise kohta programmides vaid piiratud andmed;
- mitte kõik komisjoni kehtestatud CARE'i-põhised näitajad ei ole kohustuslikud, mistõttu esitavad liikmesriigid mittetäielikke andmeid. Seetõttu on olemas risk, et komisjon ei saa andmeid ELi tasandil võrreldavaks kogumiks koondada.

Selle tagajärjel on CARE'i tulemuslikkuse kavandatud hindamisel, mis peaks toimuma komisjoni 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika fondide järelhindamise raames (vt punktid [69–78](#)), mõned piirangud.

87 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika eeskirjad lubavad kriisi ajal täiendavat paindlikkust ja peaksid võimaldama komisjonil erakorralistele olukordadele kiiremini reageerida. See toob aga ka kaasa riski, et ühtekuuluvuspoliitika korduval kasutamisel kriisiolukordades võidakse kõrvale kalduda selle peamisest strateegilisest eesmärgist tugevdada Euroopa piirkondade vahelist majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Oleme varem soovitanud komisjonil (kes soovitusel nõustus) analüüsida ühtekuuluvuspoliitika sobivust kriisile reageerimise eelarvevahendina (vt punktid [79–80](#)).

Soovitus: luua asjakohane süsteem kriisiga seotud meetmete või muudatuste tõhususe jälgimiseks

Soovitame komisjonil uute kriisiga seotud meetmete või muudatuste ettepanekute ettevalmistamisel tagada asjakohane järelevalvesüsteem, mis sisaldab nende tõhususe hindamiseks vajalikke andmeid. See aitaks parandada kavade koostamist ka tulevikus.

Soovituse täitmise tähtaeg: järgmiste kriisiga seotud meetmete või muudatuste ettevalmistamisel

II auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Annemie Turtelboom, võttis käesoleva aruande vastu 8. jaanuari 2025. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president

Tony Murphy

Lisad

I lisa. Näiteid rahastamiskõlblikest tegevustest, mida kaasrahastatakse ELi fondidest

AMIF	FEAD	ESF*	ESMANE VASTUVÕTT JA VIIVITAMATU ABI
☒	☒	☒	Toetus piiril või piiri lähedal: toit, esmatarbeesemed ja esmane materiaalne abi
☒		☒	Transporditeenused piirilt esmase vastuvõtu punkti
☒	☒	☒	Vältimatu arstiabi ja psühholoogiline nõustamine
☒	☒	☒	Tarbeesemed (isikliku hügieeni vahendid, ravimid, voodid jne)
☒		☒	Kohene teave õiguste ja menetluste kohta (halduslane tugi)
☒		☒	Kirjaliku ja suulise tõlke teenused
☒	☒	☒	Spetsiaalne materiaalne abi lastevarustuseks ja puuetega inimestele
AMIF	FEAD	ESF/ERF	VASTUVÕTT JA INTEGREERIMINE
☒		☒	Majutus
☒		☒	Transporditeenused järgmise vastuvõtukohta (kohalik/piirkondlik ja/või majutus või teistesse vastuvõtvatesse riikidesse)
	☒	☒	Toidu- ja esmane materiaalne abi
☒		☒	Keelekursused (ja keelekursuste ajal pakutavad päevahoiuteenused)
☒		☒	Kodanikuõpe ja suhtlus vastuvõtva ühiskonnaga
☒		☒	Teabepaketid/teabeteenused
		☒	Töötajate koolitamine ja töölevõtmine pagulastega töötamiseks
	☒	☒	Kohalike ja muude ametiasutuste suutlikkuse suurendamine; platvormid kodanikuühiskonna panuse korraldamiseks; integreeritud teenuste võrgustike ja partnerluste arendamise toetamine; VVOde ja kodanikualgatuste toetamine; integratsioonitegevuse korraldamisega seotud personalikulud
AMIF	FEAD	ESF/ERF	ÜLDISED TUGITEENUSED, MILLE ABIL INIMESI PIKAAJALISELT VASTUVÕTVASSE ÜHISKONDA INTEGREERIDA
☒		☒	Eelkõige haavatavate rühmade juurdepääs segregeerimata põhiteenustele (sotsiaalne kaasatus ja tervishoid)
		☒	Juurdepääs päevahoiuteenustele, eelkõige laste ja puuetega inimeste jaoks
		☒	Kaasnev toetus, nagu kirjalik ja suuline tõlge
		☒	Taristu arendamine (ehitamine/renoveerimine/laiendamine) ja sellega seotud varustus sotsiaalteenuste, tervishoiu, lastehoiu ja ühistranspordi valdkonnas
		☒	Juurdepääs segregeerimata majutusele
		☒	Puuetega inimeste, eakate jt vajadustele kohandatud sotsiaaleluruumide renoveerimine/ehitamine/ostmine
		☒	Juurdepääs segregeerimata tööturule
		☒	Tööturu aktiveerimismeetmed (sh kutseharidus, koolitus, mentorlus, nõustamine)
		☒	Tööalane keeleõpe
		☒	Abi ja toetus idufirmadele
		☒	Juurdepääs mikrofinantseerimisele
		☒	Taristu arendamine ja sellega seotud varustus parema juurdepääsu kaudu tööturuasutustele, riiklikele tööturuasutustele, kutseõppeasutustele, ettevõtlusinkubaatoritele, ühistranspordile
		☒	Juurdepääs segregeerimata haridusele
		☒	Järeleaitamiskursused, kaasav haridus, täiendavate koolikohtade loomine (taristu ja sellega seotud varustus) juurdepääsu hõlbustamiseks
		☒	Taristu arendamine ja sellega seotud varustus, mis hõlmab kõiki haridustasemeid, sealhulgas IKT-d ja ühistransporti, et hõlbustada juurdepääsu
		☒	Täiendavate õpetajate ja töötajate koolitamine ja palkamine
		☒	Laste haridusvajaduste hindamine
		☒	Pädevuste arendamise programm
☒		☒	Diskrimineerimisvastased meetmed, nagu koolitus ja kogukonna arendamine

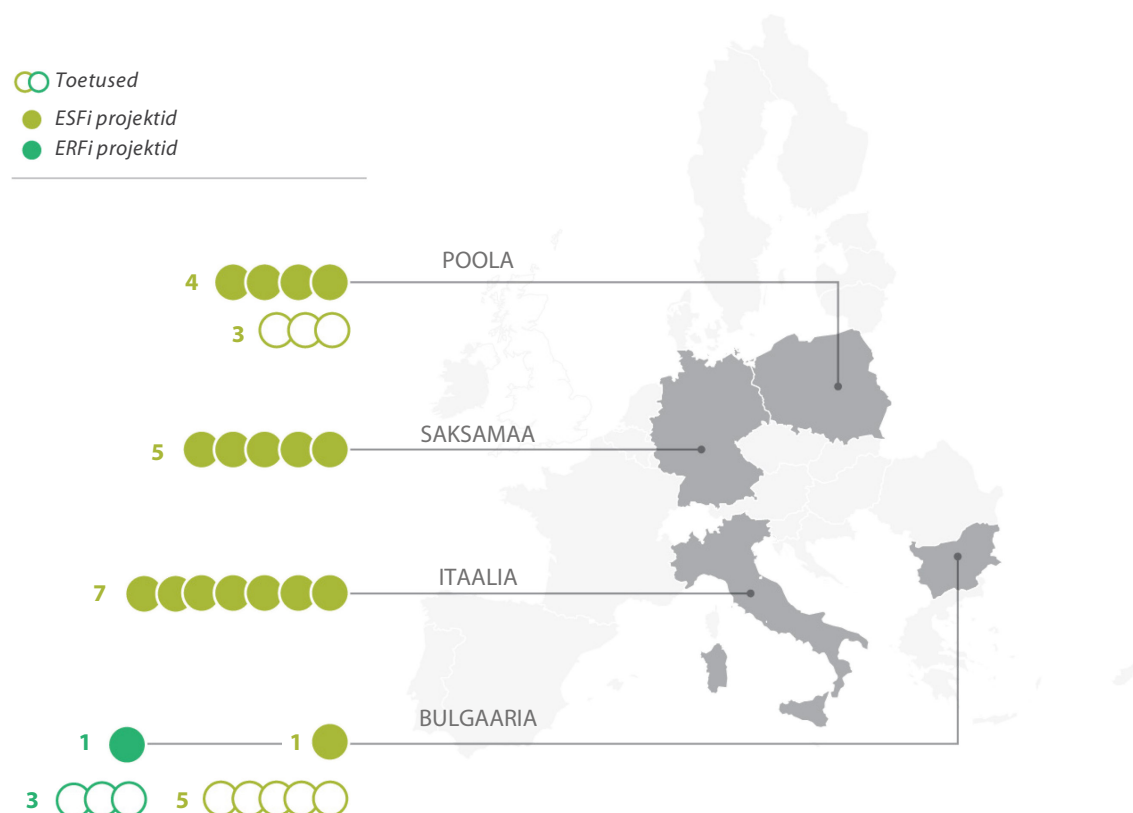
* ESF võib toetada esmase vastuvõtu ja viivitamatu abi meetmete võtmist, kui need on vahendid ümberasustatud inimeste integreerimiseks tööturule.

Allikas: kontrollikoda komisjoni suuniste alusel.

II lisa. Teave auditeeritud projektide kohta

Järgmisel joonisel on ära toodud auditi jaoks valitud liikmesriigid ja projektid. Tabelis on esitatud üksikasjalik teave auditeeritud projektide kohta.

Auditi jaoks valitud liikmesriigid ja projektid

Allikas: kontrollikoda.

ESFi/ERFi kaasrahastatud projektid. Summad on toodud järgnevas tabelis.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Bulgaaria	Projekt nr 1	14.7.2022– 14.12.2023 (projektist rahastatakse tagasiulatuvalt ajavahemikul 24.2.2022–30.4.2022 toimunud tegevusi)	Ilma konkurentsita	Esmane vastuvõtt	30 246 881	Majutus. Esmase vastuvõtu ja viivitamatu toe pakkumine Bulgaariasse saabuvatele pagulastele, sealhulgas ööbimine, hommikusöök ja soe toit.	Eesmärk: toetada 42 000 inimest, kellest 16 800 olid alla 18-aastased. Tulemus: toetust sai 58 302 inimest, kellest 24 647 olid alla 18-aastased.
Bulgaaria	Projekt nr 1 – toetus nr 1	3.3.2022– 30.4.2022	Ilma konkurentsita	Esmane vastuvõtt	282 990	Majutus. Toetusesaaja on hoonekompleks, mis sisaldab muu hulgas hotelli ja kortereid. Toetusesaaja võttis ühendust kohalike esmase vastuvõtu keskustega, et anda neile teada, kui palju ukrainlasi on võimalik majutada.	13 837 ööd ja 43 majutust saanud inimest.
Bulgaaria	Projekt nr 1 – toetus nr 2	18.3.2022– 30.4.2022	Ilma konkurentsita	Esmane vastuvõtt	1 270 397	Majutus. Toetusesaaja on hotell.	62 117 ööd ja 1798 majutust saanud inimest.
Bulgaaria	Projekt nr 1 – toetus nr 3	14.4.2022– 30.4.2022	Ilma konkurentsita	Esmane vastuvõtt	16 198	Majutus. Toetusesaaja on osaühing (aktsiaselts), mis kuulub 100% ulatuses haridusministeeriumile.	792 ööd ja 50 majutust saanud inimest.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Bulgaaria	Projekt nr 2	1.6.2022–30.9.2023	Ilma konkurentsita	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	5 891 938	Tööturu aktiveerimise meetmed. Kiire integreerumine tööturule, hüvitades töötajate töötasud, mentorite töötasud, majutuse lisakulud, tööandjate sissemaksed.	Eesmärk: toetada 9054 inimest, kellest 4875 peaks olema pärast projektist lahkumist tööga hõivatud. Eesmärki vähendati 2500 inimeseni, kellest 1350 peaks olema pärast projektist lahkumist tööga hõivatud. Tulemus: toetati 3846 inimest. Neist 1826 olid projektist lahkumisel tööga hõivatud.
Bulgaaria	Projekt nr 2 – toetus nr 1	25.7.2022–25.1.2023	Konkurentsi-põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	51 438	Hooajatöö hotellis.	49 vaba ametikohta, 37 inimest võeti tööle.
Bulgaaria	Projekt nr 2 – toetus nr 2	1.7.2022–31.12.2022	Konkurentsi-põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	85 742	Hooajatöö hotellis.	66 vaba ametikohta, 60 inimest võeti tööle.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Bulgaaria	Projekt nr 2 – toetus nr 3	20.7.2022–20.1.2023	Konkurentsi-põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	8576	Töökohtade pakkumine juuksurisalongis.	7 vaba ametikohta, 7 inimest võeti tööle.
Bulgaaria	Projekt nr 2 – toetus nr 4	18.7.2022–18.1.2023	Konkurentsi-põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	2236	Töö hotellis.	5 vaba ametikohta, 1 inimene võeti tööle.
Bulgaaria	Projekt nr 2 – toetus nr 5	25.8.2022–25.5.2023	Konkurentsi-põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	12 180	Töökohtade pakkumine pagulasi abistavas valitsusvälises organisatsioonis.	13 vaba ametikohta, 16 inimest võeti tööle.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Saksamaa	Projekt nr 1	1.10.2022– 31.5.2023	Konkurentsi- põhine	Teine etapp – vastuvõtmine ja integratsioon	110 455	Kodanikuõpe ja suhtlus vastuvõtva ühiskonnaga. Luaa piirkondlik büroo, korraldada ekskursioone, pakkuda abi ametiasutuste külastamisel, korraldada (kunsti-, kultuuri-, IT-teemalisi) õpikodasid, kultuuridevahelise suhtluse kohvik.	Toetuslepingus ei ole seatud arvulisi eesmäärke. Hinnanguliselt jõuti kokku 45 490 inimeseni, kas otseselt või kaudselt (nt sotsiaalmeedia postituste, ajaleheartiklite, ürituste jms kaudu). Täpsemalt: üks osaleja töötas projekti heaks ja jätkas vabatahtlikuna ka pärast projekti lõppu; 30 osalejat said erialaesindajatelt nõustamist; erinevate allprojektide kaudu jõuti 100 ukrainlannani otse ja 500 ukrainlaseni kaudselt; filmi „Pakitud kohvritel“ näidati 300 vaatajale enne selle üleslaadimist sotsiaalmeediasse.
Saksamaa	Projekt nr 2	15.10.2022– 31.3.2023	Konkurentsi- põhine	Teine etapp – vastuvõtmine ja integratsioon	44 436	Kodanikuõpe ja suhtlus vastuvõtva ühiskonnaga. Ukrainlaste sotsiaal-majandusliku integratsiooni toetamine sotsiaalse tegevuse ja individuaalse nõustamise kaudu, nagu infokohvik, kus vahetatakse regulaarselt teavet igapäevateemadel, kodanikuõpe, vabaajategevused, fotoprojekt.	Toetuslepingus ei ole seatud arvulisi eesmäärke. Iganädalane info-/tervituskohvik kahes asukohas; joogakursus; fotoprojekt koos näituse ja edasise tegevusega; psühholoogiline tugi ja nõustamine.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Saksamaa	Projekt nr 3	1.3.2022–31.3.2023	Konkurentsipõhine	Teine etapp – vastuvõtmine ja integratsioon	160 773	Kaheksa keelekursust A1/A2 tasemel eri asukohtades (viis 300-tunnist kursust, kolm 150-tunnist kursust) 7–15 osalejaga kursuse kohta. Edasine tegevus hõlmas kodanikuõpet, sotsiaalpedagoogilist tuge ja vajaduse korral muud toetust.	Eesmärk: 88 osalejat. Tulemus: 113 osalejat; keeleoskuse parandamine.
Saksamaa	Projekt nr 4	1.2.2023–31.3.2023	Konkurentsipõhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	37 997	Kaks ametialase (tervishoid ja lastehoid) keele kursust koos töövarjuks käimise võimalusega. Pakuti täiendavaid tegevusi, lastehoidu ja sotsiaalpedagoogilist tuge.	Eesmärk: 30 osalejat, töövarjuna tegutsemine. Tulemus: 33 osalejat, peamiselt ukrainlased. 10 töövarjuvõimalust; kolm osalejat said täiendusõppe võimaluse või töökoha, teised jätkasid keelekursustel osalemist.
Saksamaa	Projekt nr 5	1.3.2022–28.2.2023	Ilma konkurentsita	Esmane vastuvõtt	49 000 000	Ukrainast põgenenud inimeste majutamine liidumaa vastuvõtukeskustes, tarbekaupade, tervishoiu ja hoolduse pakkumine, õigusteave ja abi paberite täitmisel, vajalikud kirjaliku ja suulise tõlke teenused, pagulaste tööturule integreerimise meetmed, haldustugi ja keelekursused.	Eesmärk: toetuse andmine 150 000 inimesele, kellest 45 000 on alla 18-aastased. Tulemus (toetusesaaja andmetel): 217 075 toetust saanud inimest, kellest 72 455 olid alla 18-aastased. Pärast korraldusasutuse tehtud korrektsioone: 154 124 inimest (alla 18-aastaste kohta teave puudub).

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Itaalia	Projekt nr 1	1.8.2022– 31.12.2023	Konkurentsi- põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	268 376	Projekt oli suunatud ajutise kaitse all olevatele isikutele ning selle eesmärk oli laiendada Ukrainast pärit naiste ja lastega perede sotsiaalse ja tööturule kaasamise võimalusi ning edendada nende psühholoogilist ja füüsilist heaolu. Projekt hõlmas tegevusi, mis on seotud Ukraina elanikkonna sotsiaalse ja tööturule kaasamise võrgustiku arendamisega, et nende vajadusi paremini rahuldada.	Eesmärk: toetada 150 inimest. Tulemus: toetati 89 inimest. 139 inimese põhjalik hindamine, et teha kindlaks nende vajadused ja võimalik kaasamine projekti. Sotsiaal-keelelistel tugiüritustel osales 25 inimest. Keelekursustel osales 45 inimest (40% osalejatest osales 50%-l kursustest). 44 inimese jaoks koostati isiklik arengukava. Juhendamine ja toetus hariduses või tööhõives osalemiseks. Psühholoogiline tugi piirkonna võrgustiku kaudu. Tervise ja laste haridusega seotud sotsiaal-keeleline vahendamine ja tugi. Majutusalane nõustamine. Võrgustikutegevus, mis hõlmas muu hulgas järgmist: tööhõivevõimaluste kaardistamine vastavalt elukohale tööhõiveametis, koostöö ühendustega, et leida töövõimalusi eri sektorites.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Itaalia	Projekt nr 2	5.7.2022– 31.12.2023	Konkurentsi- põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	220 033	Projekt oli suunatud vähihaigetele lastele ja neid saatvatele pereliikmetele, kes olid ajutise kaitse all. Selle eesmärk oli vähendada sotsiaalse tõrjutuse ja kultuurilise eemalejäämise ohtu kaasamise ja aktiivse osalemise kaudu ning soolisest perspektiivist lähtudes. Projekti eesmärk oli ka uurida uusi koostöövorme avaliku ja erasektori vahel ning uusi viise teenuste osutamiseks toetust saavatele inimestele, eelkõige tervishoiualastes, psühholoogilistes ja soolistes aspektides.	Eesmärk: toetada 40 inimest. Tulemus: toetati 78 inimest. 180 tundi keeleõpet kokku 42 inimesele. 360 tundi itaalia keele kursusi 36 inimesele, kellest 6 said A2-taseme tunnistuse. Koostati 26 isiklikku arengukava ja 23 CVD. 15 peret sai psühholoogilist tuge. 29 inimest osales naiste mõjuvõimu suurendamise kursustel ja sai kasu kultuurivahendusest. 66 tundi majutuselast nõustamist. 210 tundi muusikaalast haridustegevust lastele. Võrgustikutegevus, mis hõlmas muu hulgas tihedat koostööd riigiteenistustega, et aidata teenuse saajatel sotsiaalteenuste süsteemile juurde pääseda.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Itaalia	Projekt nr 3	5.8.2022– 31.12.2023	Konkurentsi- põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	285 310	Projekt oli suunatud ajutise kaitse saanud isikutele, eelkõige naistele. Projekti eesmärk oli hõlbustada sotsiaalset ja tööturule kaasamist, edendades isiku sotsiaalset pädevust ja tagades psühholoogilise toe. Projekti eesmärk oli ka võrgustike loomine ja kogemuste jagamine sidusrühmadega, et määrata kindlaks konkreetse kogukonna vastuvõtmise meetmed.	Eesmärk: toetada 150 inimest. Tulemus: toetati 92 inimest. 40 inimest osales keelekursustel. 26 inimest sai psühholoogilist tuge. 40 inimest said karjäärinõustamist või koolitust. Kolm kursust tööturule integreerimise hõlbustamiseks. Kursused kogumahuga 200 tundi käsitlesid toitlustamist, rõivaste valmistamist ja küpsetamist. Võrgustikutegevus hõlmas muu hulgas karjäärinõustamist ja koolitust käsitleva teatmiku avaldamist.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Itaalia	Projekt nr 4	28.6.2023– 13.7.2023	Ilma konkurentsita	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	6130	Järeleaitamiskursused, keelekursused, õppekavavälised tegevused. Projekt koosnes kolmest moodulist. Kaks moodulit olid pühendatud spordile, mootorsetele oskustele ja mängu kaudu õppimisele. Üks moodul oli pühendatud kunstilisele väljendusele. Projekti eesmärk oli parandada sotsialiseerumise taset ja teiste kohtlemist ning vähendada stressi ja ärevust. Projekt oli suunatud kooli nimekirjas olevatele õpilastele, mitte ainult pagulastele.	Eesmärk: kolm 30-tunnist moodulit (kokku 90 tundi) ja kokku 50 osalejat. Tulemus: üks 30-tunnine moodul, kokku 17 õpilast, kellest kaheksa olid ukrainlased. Kõik osalejad läbisid vähemalt 75% igast moodulist, millesse nad olid registreerunud.
Itaalia	Projekt nr 5	12.9.2023– 21.9.2023	Ilma konkurentsita	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	6491	Projekt koosnes ühest moodulist, mille eesmärk oli arendada itaalia keele ja suhtlusoskust ning omandada õppestrateegiaid. Projekt oli suunatud kooli nimekirjas olevatele õpilastele, mitte ainult pagulastele.	Eesmärk: üks 30-tunnine moodul ja 18 osalejat. Tulemus: üks 30-tunnine moodul, kokku 19 osalejat, kellest seitse olid ukrainlased. Kõik osalejad läbisid vähemalt 75% moodulist.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Itaalia	Projekt nr 6	12.5.2023– 31.8.2023	Ilma konkurentsita	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	84 380	Projekt koosnes 15 moodulist, mille eesmärk oli hõlmata integratsiooni eri aspekte. See hõlmas järgmist: — kolm itaalia keele moodulit — kaks moodulit sotsialiseerumise ja spordi kaudu õppimise kohta — kaks moodulit erikoolitusega seotud oskuste arendamiseks, nagu toiduvalmistamine, käsitööndus ja kaubandus; — kaheksa moodulit elukestva õppe põhioskuste arendamiseks, nagu kodanikuaktiivsus, kultuuriteadlikkus ja kunstiline eneseväljendus ning teaduslikud ja tehnoloogilised pädevused. Projekt oli suunatud õpilastele (üle 16-aastastele), kes olid kooli nimekirjas, mitte ainult pagulastele.	Eesmärk: 15 30-tunnist moodulit (kokku 450 tundi) ja kokku 252 osalejat. Tulemus: 15 moodulit (kokku 450 tundi) ja kokku 339 osalejat, kellest 57 olid ukrainlased. Kokku läbis ligikaudu 77% osalejatest vähemalt 75% igast moodulist, millesse nad olid registreerunud.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Itaalia	Projekt nr 7	14.6.2023– 21.9.2023	Ilma konkurentsita	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	54 090	Projekt koosnes 12 moodulist, mille eesmärk oli hõlmata integratsiooni eri aspekte. See hõlmas järgmist: — kolm itaalia keele moodulit; — kaks tervise ja heaolu moodulit; — kolm karjäärinõustamise ja teenustele juurdepääsu moodulit — neli kodanikuaktiivsuse ja integratsiooni moodulit. Projekt oli suunatud õpilastele (üle 16-aastastele), kes olid kooli nimekirjas, mitte ainult pagulastele.	Eesmärk: 12 30-tunnist moodulit (kokku 360 tundi) ja kokku 180 osalejat. Tulemus: 10 moodulit (kokku 300 tundi) ja kokku 216 osalejat, kellest 73 olid ukrainlased. Kokku läbis ligikaudu 68% osalejatest vähemalt 75% igast moodulist, millesse nad olid registreerunud.
Poola	Projekt nr 1	1.10.2022– 31.10.2023	Ilma konkurentsita	Ei ole otseselt suunatud Ukrainast põgenenud inimestele	2 735 635	Tööturu aktiveerimise meetmed ning kutseharidus ja -õpe. Projekti eesmärk oli toetada 1500 15–20-aastast noort tööturu jaoks olulise kvalifikatsiooni või pädevuse omandamisel, olenemata nende kodakondsusest.	Eesmärk: 1500 inimest vanuses 15–20 (671 nais- ja 829 meessoost osalejat). Tulemus: 1455 inimest (659 nais- ja 796 meessoost osalejat).

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Poola	Projekt nr 2	1.1.2019– 31.12.2023	Ilma konkurentsita	Ei ole otseselt suunatud Ukrainast põgenenud inimestele	2 420 934 (CARE'ist projektile lisatud summa)	Parandada meditsiiniuasutuste kättesaadavust, et kohendada neid erivajadustega patsientide, sealhulgas puuetega ja eakate inimeste vajadustega, olenemata rahvusest.	5 haiglat (kavandatud ja saavutatud).
Poola	Projekt nr 3	1.6.2022– 31.12.2022	Ilma konkurentsita	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	215 330	Poola keele kursus Ukraina õpetajatele B1- ja B2-tasemel koos koolitusega, mis hõlmab Poola haridussüsteemi korraldust ja haldust. Koolituse kohapeal toimuva osa raames pakuti osalejatele ka majutust, toitlustamist ja lastehoidu nende lastele.	Eesmärk: hübriidkursus (kokku 390 tundi) 140 osalejale. Tulemus: 390-tunnine kursus, millest 374 tundi oli veebis 133 projektis osalejat (124 nais- ja 9 meessoost), kellest 21 olid lapsed — 101 inimest läbis poola keele intensiivkursuse õpetajatele 20 inimest osales ka edasijõudnute e-õppe kursusel — 88 inimest nõustati tugivõrgustiku kaudu

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Poola	Projekt nr 4	1.9.2022– 31.10.2023	Ilma konkurentsita	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	6 082 192	Projekt 81 toetusega, millest 63 olid mõeldud valitsusvälistele organisatsioonidele ja 18 kohalikele omavalitsustele, et: — korraldada tegevusi, mille eesmärk on rändajate sotsiaalne integreerimine kohalikku kogukonda, sealhulgas: elamis- ja hooldustoetus, laste päevahoid, eakate ja puuetega inimeste hooldamine, kutseõppe ja keelekursused, tõlked, karjäärinõustamine ning õigus- ja psühholoogiline abi; — koolitada pagulastega töötavate toetusesaajate töötajaid ja vabatahtlikke.	Eesmärk: — toetada 1850 Ukraina kodanikku (1610 nais- ja 240 meessoost), kellest 160 on lapsed (80 tüdrukut ja 80 poissi); — koolitada 50 töötajat ja vabatahtlikku, kes abistavad ukrainlasi, kes on pärast 24. veebruari 2022 sõja tõttu Pomorzesse saabunud. Tulemus: — 3417 osalejat (2508 nais- ja 909 meessoost), kellest 1447 olid lapsed (790 tüdrukut ja 657 poissi); — koolitati 202 töötajat ja vabatahtlikku (165 naist, 37 meest). 81% puuetega inimestest (136 naist ja 90 meest) saavutas sotsiaalse tõhususe näitaja. Kõik toetusesaajad saavutasid kavandatud sotsiaalse tõhususe näitaja puuetega inimeste ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste puhul, st vähemalt 34%.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Poola	Projekt nr 4 – toetus nr 1	1.9.2022–28.2.2023	Konkurentsi-põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	59 132	Ukrainlastele: psühholoogiline abi, õigusnõustamine, töötoad (haridus, ettevõtlus), ekskursioonid. Vabatahtlikele: mitmekultuurilises keskkonnas töötamise töötoad.	Eesmärk: 30 ukrainlast ja 20 vabatahtlikku. Tulemus: — 30 ajutise kaitse all olevat ukrainlast (28 naist ja kaks meest); — 20 koolitatud vabatahtlikku (12 naist ja kaheksa meest). Sotsiaalse tõhususe näitaja: 100%. Küsitluse kohaselt, millele osalejad vastasid pärast toetatud tegevuses osalemist, parandas projekt nende olukorda. Kahe osaleja tervislik seisund paranes märkimisväärselt. Kuus neist asusid projekti käigus tööle või asutasid tänu projektis osalemisele oma VKE.
Poola	Projekt nr 4 – toetus nr 2	1.12.2022–31.5.2023	Konkurentsi-põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	66 025	Psühholoogiline abi, õigusnõustamine, töötoad (haridus, kašuubi kultuur, jooga), kutseõppe kursused, poola keele kursused, karjäärinõustamine, toidu- ja hügieenitoodete pakid igale osalejale projekti lõpus.	Eesmärk: 30 osalejat. Tulemus: 30 ajutise kaitse all olevat ukrainlast, kellest 24 naist (kaks puudega) ja kuus meest. Sotsiaalse tõhususe näitaja: 100% kõigi osalejate puhul.

Liikmesriik	Projekt/toetus	Rakendusperiood	Valikumenetlus	Projekti liik	Summa eurodes	Kirjeldus	Väljund/tulemused
Poola	Projekt nr 4 – toetus nr 3	1.9.2022–31.8.2023	Konkurentsi-põhine	Üldised tugiteenused, mille abil inimesi pikaajaliselt vastuvõtvasse riiki integreerida	219 751	Ukrainlastele: ekskursioonid, integratsioonitegevus, lastelaagrid, kooliõpe lastele, töötoad, vabatahtlik töö, sotsiaalsed tegevused, poola keele kursus. Töötajatele ja vabatahtlikele: koolitus.	Eesmärk: 154 osalejat 10 töötajat ja vabatahtlikku. Tulemus: 154 ajutise kaitse all olevat ukrainlast: 114 nais- ja 40 meessoost, kellest 71 olid lapsed (48 tüdrukut ja 23 poissi); 10 koolitatud töötajat ja vabatahtlikku (üheksa naist ja üks mees). Sotsiaalse tõhususe näitaja: 88% puuetega inimeste ja 92% teiste osalejate puhul.

III lisa. Üksikasjalik teave meie küsitluse kohta

Meie küsitlus koosnes kuuest osast.

- a) Taustteave: selles osas käsitleti teavet korraldusasutuste ja nende päritoluliikmesriikide, hallatud programmide ja ühtekuuluvuspoliitika fondide kohta.
- b) CARE'i meetmete kasutamine programmitöö perioodil 2014–2020: küsisime nii pagulastele eraldatud riiklike kui ka Euroopa ühtekuuluvuspoliitika vahendite, kasutatud CARE'i meetmete, nende mittekasutamise põhjuste, iga CARE'i meetme kasulikkuse, rahastatud pagulasi toetavate meetmete ja CARE'i rakendamisel esinevate probleemide kohta. See osa sisaldas valikvastustega küsimusi, mille puhul said vastajad valida rohkem kui ühe vastuse.
- c) CARE'i meetmete kasutamine programmitöö perioodil 2021–2027: see osa sisaldas küsimusi summade kohta, mis on kavandatud kolmandate riikide kodanike ja eelkõige pagulaste integreerimise toetamiseks, kasutatud CARE'i meetmete kohta, nende mittekasutamise põhjuste kohta, muude paindlikkusmeetmete kohta, mis võiksid olla kasulikud kolmandate riikide kodanike ja eelkõige pagulaste integratsiooni toetamiseks. See osa sisaldas valikvastustega küsimusi, mille puhul said vastajad valida rohkem kui ühe vastuse.
- d) Saadud õppetunnid: küsisime varasematest rändekriisidest või Ukraina kriisi ajal kolmandate riikide kodanike integreerimisest saadud kogemuste kasutamise kohta mõlemal programmitöö perioodil ning vastajate varasemate kogemuste jagamise kohta teiste liikmesriikide või korraldusasutustega.
- e) Komisjoni roll: küsisime, kui kasulik on komisjoni poolt CARE'i rakendamise hõlbustamiseks antav tugi.
- f) Muud märkused: selles osas võisid vastajad esitada täiendavaid märkusi ühtekuuluvuspoliitika fondide kasutamise kohta pagulaste toetamiseks ja CARE'i meetmete kohta.

IV lisa. CARE'i meetmete kasutamine ja finantsmõju

 Likviidsus	100% suurune kaasrahastamismäär ajavahemikul 1. juulist 2021 kuni 30. juunini 2022 esitatud maksetaotluste puhul	Komisjoni andmete kohaselt valiti ligikaudu 40%-s 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmidest 100% suurune kaasrahastamismäär ja taotleti lisaks korrapärasele kaasrahastamisele ELi lisarahastamist 6,7 miljardi euro suuruses summas. Kaheksast auditeeritud programmist viis kasutas seda meetet. 37% meie küsitlusele vastanutest märkis, et nad kasutasid meetet.
	2021. aasta REACT-EU eraldise esialgsete eelmaksete suurem määr	2022. aasta aprillis said liikmesriigid REACT-EU 2021. aasta 3,5 miljardi euro suuruse eraldise esialgseid eelmakseid suurendatud määra alusel.
	2022. ja 2023. aastal makstud 2021.–2027. aasta eraldise eelmaksete suurem määr	ERFi, ÜFi ja ESF+ 2021.–2027. aasta programmidele tehti 2022. ja 2023. aastal täiendavaid eelmakseid 0,5% summas umbkaudu 3,5 miljardit eurot .
	Kolmandate riikide kodanike sotsiaal-majanduslikku integratsiooni edendamiseks (sh CARE'i ristfinantseerimise tulemusel) loodud prioriteetse suuna kaasrahastamine kuni 100% ulatuses	24 programmist, milles loodi sihtotstarbeline prioriteetne suund, kasutati kümnes kuni 100% suurust kaasrahastamismäära. Veel üheksa programmi puhul oli REACT-EU vahendite kaasrahastamise määr 100%. Kaheksast auditeeritud programmist neli kehtestasid sihtotstarbelise prioriteetse suuna. Kolm said kasu 100% suurusest kaasrahastamismäärast REACT-EU vahendite kasutamisel, üks neist aga ei valinud kõrgemat kaasrahastamismäära. 11% meie küsitlusele vastanutest märkis, et nad kasutasid meetet
 Rahastamiskõlblikkus	Kulude ja projektide tagasiulatuv rahastamiskõlblikkus kuni 24. veebruarini 2022	Komisjonil ei ole selle kohta mingeid andmeid, kuna korraldusasutused ei ole kohustatud selle kohta teavet esitama. Kaheksast auditeeritud programmist neli ja 18-st auditeeritud projektist kuus kasutasid seda meetet. 15% ja 13% meie küsitlusele vastanutest märkis, et nad kasutasid vastavalt kulude ja projektide tagasiulatuvat rahastamiskõlblikkust.
 Paindlikkus	ERFi, ESFi ja ÜFi vaheline ristfinantseerimine CARE'i raames	Komisjoni andmete põhjal kasutati 11 programmis ERFi vahendeid ESFi tüüpi tegevuste rahastamiseks või vastupidi. Kümme programmi eraldas ERFist ligikaudu 403,4 miljonit eurot ESFi tüüpi tegevuste rahastamiseks, üks programm aga eraldas ESFist ligikaudu 2,3 miljonit eurot ERFi tüüpi tegevuste rahastamiseks. Komisjon märkis, et ÜFi ei kasutatud ristfinantseerimiseks. Ühes kaheksast auditeeritud programmist kasutati ristfinantseerimise paindlikkusmeetet. 6% meie küsitlusele vastanutest märkis, et nad kasutasid paindlikkusmeetet.
	Rahaeraldiste lihtsustatud ülekanndmine temaatiliste eesmärkide vahel	Komisjon saab korraldusasutustelt selle kohta andmeid, kuid ei koonda neid. 8% meie küsitlusele vastanutest märkis, et nad kasutasid paindlikkusmeetet.

	Väljaspool programmitöö piirkonda tehtavad lihtsustatud rahastamistoimingud	Komisjonil ei ole selle kohta mingeid andmeid, kuna korraldusasutused ei ole kohustatud selle kohta teavet esitama. 2% meie küsitlusele vastanutest märkis, et nad kasutasid paindlikkusmeetet.
	Prioriteetsete suundade paindlikkust lõpetamisel suurendati 10%-lt 15%-le	Selle paindlikkusmeetme rakendamise ulatus saab selgeks programmi lõpetamisel. 25% küsitlusele vastanutest märkis, et nad kavatsevad paindlikkusmeetet kasutada.
	Perioodi 2021–2027 etapiviisiliste projektide vähendatud künnis	Komisjon märkis, et liikmesriigid peavad loetlema etapiviisilised projektid rakendamise lõpparuandes, mis esitatakse koos muude lõpetamisdokumentidega. Seetõttu saaks komisjon lõpetamisel kindlaks teha etapiviisiliste projektide arvu ja rahalise väärtuse.
 Lihtsustamine	Ajutise kaitse saanud isikute põhivajaduste ja toetusega seotud ühikukulud	Komisjoni andmed ei ole täielikud. Kaheksast auditeeritud programmist ühes kasutati ühikukulusid. 7% meie küsitlusele vastanutest märkis, et nad kasutasid seda meetet.
	Lihtsustatud programmi muutmise menetlus ümberpaigutuste puhul sama prioriteetse suuna temaatiliste eesmärkide vahel ja 100% suuruse kaasrahastamismäära raames	Kõigi programmide puhul, mis valisid 100% suuruse kaasrahastamismäära ja/või paigutasid rahaeraldised erinevate temaatiliste eesmärkide vahel ümber, ei olnud vaja kogu programmi muutmise menetlust. Piisas sellest, kui komisjonile teatati muudatusest pärast seda, kui seirekomisjon oli selle heaks kiitnud. 18% meie küsitlusele vastanutest märkis, et nad kasutasid seda meetet.
	ESFi järelevalvekohustuste vähendamine	Kõigi programmide puhul, mis kasutasid ristfinantseerimist ja/või millega loodi ESFist rändeprobleemide lahendamiseks toetatav spetsiaalne prioriteetne suund, kohaldatakse ESFi näitajate suhtes leebemaid aruandluskohustusi.

Allikas: kontrollikoda.

Lühendid

AMIF: Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond

CARE: ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas

ERF: Euroopa Regionaalarengufond

ESF: Euroopa Sotsiaalfond

ESF+: Euroopa Sotsiaalfond+

Eurostat: Euroopa Liidu Statistikaamet

FAST-CARE: paindlik abi territooriumidele

FEAD: Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks

REACT-EU: ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetav taasteabi

VVO: valitsusväline organisatsioon

ÜF: Ühtekuuluvusfond

Mõisted

Ajutine kaitse: õigus elada, töötada ja kasutada põhiteenuseid ELi liikmesriigis, mis antakse piiratud ajavahemikuks ümberasustatud isikutele, kes ei saa naasta oma päritoluriiki, mis ei ole ELi liikmesriik.

Eelmakse: teatud perioodil kindlaksmääratud tegevuste rahastamiseks tehtud ettemakse.

Etapiviisiline projekt: projekt, mis viiakse ellu kahe programmitöö perioodi jooksul ühe asemel, et vähendada lõpule viimata jätmise ohtu.

Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks: ELi fond, millega toetatakse liikmesriikide tegevust toidu ja muu materiaalse abi pakkumisel ühiskonna kõige vaesematele liikmetele.

Euroopa Regionaalarengufond: ELi majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust tugevdav fond, millest rahastatakse investeeringuid piirkondadevahelise tasakaalustamatuse vähendamiseks.

Euroopa Sotsiaalfond: ELi fond haridus- ja tööhõivevõimaluste loomiseks ning vaesuse ohus olevate inimeste olukorra parandamiseks. Asendati fondiga Euroopa Sotsiaalfond+.

Korraldusasutus: ELi rahastatava programmi juhtimiseks liikmesriigi poolt määratud riiklik, piirkondlik või kohalik asutus.

Mitmeaastane finantsraamistik: ELi kulutuste kava, milles on üldjuhul seitsmeks aastaks määratletud prioriteedid (tuginedes poliitikaeesmärkidele) ja piirmäärad. See annab struktuuri, mille raames koostatakse ELi aastaeelarved. Praegune mitmeaastane finantsraamistik hõlmab perioodi 2021–2027, eelmine hõlmas perioodi 2014–2020.

Prioriteetne suund: rakenduskava põhikomponent, mis koosneb ühest või mitmest investeerimisprioriteedist. CARE'i raames saavad liikmesriigid kasutada CARE'i ristfinantseerimist prioriteetse suuna raames, mis on ette nähtud Venemaa sõjalisest agressioonist tulenevate rändeprobleemide lahendamiseks, ning pakkuda kuni 100% suurust kaasrahastamist eraldi prioriteetsetele suundadele, mis on loodud kolmandate riikide kodanike sotsiaal-majanduslikku integratsiooni edendavate tegevuste toetamiseks.

Programmitöö periood: ajavahemik, mille jooksul ELi kuluprogrammi kavandatakse ja rakendatakse.

Rakenduskava: raamistik ELi rahastatud ühtekuuluvusprojektide rakendamiseks kindlaksmääratud perioodil, mis kajastab komisjoni ja liikmesriikide vahel eraldi sõlmitud partnerluslepingutes sätestatud prioriteete ning eesmäärke.

REACT-EU: Euroopa taasterahastu programm, millest antakse täiendavaid vahendeid olemasolevatele ühtekuuluvuspoliitika programmidele ja FEADile, et toetada kriisist taastumist ning edendada rohe- ja digipööret.

Ristfinantseerimine: ELi rahastamisviis, mis hõlmab Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendite kasutamist selliste toimingute rahastamiseks, mis kuuluvad tavaliselt Euroopa Sotsiaalfondi kohaldamisalasse, või vastupidi.

Seirekomisjon: rakenduskava elluviimise üle järelevalvet tegev organ, kuhu kuuluvad liikmesriigi ametiasutuste esindajad ja komisjon vaatlejana.

Sisejulgeolekufondi välispiiride ja viisade rahastamisvahend: aitab kaasa julgeoleku kõrge taseme tagamisele ELis, hõlbustades samal ajal seaduslikku reisimist.

Tagasiulatuv toetus: ELi rahaliste vahendite eraldamine tegevusele, mis on enne ametlikku rahastamistaotlust juba lõpetatud või mille kulud on juba kantud.

Tegevus: projekt, leping või meede, mis moodustab osa rakenduskavast ja aitab kaasa selle eesmärkide saavutamisele.

Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond: ELi fond, mille eesmärk on toetada ühise varjupaiga- ja rändepoliitika väljatöötamist liikmesriikides, sealhulgas meetmeid rände haldamise parandamiseks.

Ühissätete määrus: määrus, millega kehtestatakse eeskirjad, mida kohaldatakse mitme eelarve jagatud täitmise alla kuuluva ELi fondi suhtes, sealhulgas ELi ühtekuuluvuspoliitikat toetavate fondide suhtes.

Ühtekuuluvusfond: ELi-siseste majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks loodud ELi fond, millest rahastatakse selliste liikmesriikide investeeringuid, mille kogurahvatulu elaniku kohta jääb alla 90% ELi keskmisest.

Ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas: Mehhanism rahaliste vahendite kiireks ümberjaotamiseks, et liikmesriigid ja piirkonnad saaksid anda erakorralist toetust Ukraina sõja eest põgenevatele inimestele.

Ühtekuuluvuspoliitika fondid: ELi fondid, millega toetatakse majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust kogu ELis. Aastatel 2014–2020 oli selliseid fonde kolm: Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa Sotsiaalfond ja Ühtekuuluvusfond. Perioodil 2021–2027 on fonde neli: Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfond ja Õiglase Ülemineku Fond.

Ühtekuuluvuspoliitika: ELi poliitika, mille eesmärk on vähendada piirkondade- ja liikmesriikidevahelisi majanduslikke ja sotsiaalseid erinevusi, edendades töökohtade loomist, ettevõtete konkurentsivõimet, majanduskasvu, säästvat arengut ning piiriülest ja piirkondadevahelist koostööd.

Komisjoni vastused

<https://www.eca.europa.eu/et/publications/sr-2025-05>

Ajatelg

<https://www.eca.europa.eu/et/publications/sr-2025-05>

Auditirühm

Kontrollikoja eriaruannetes on esitatud ELi poliitikavaldkondade ja programmide või konkreetsete eelarvevaldkondade juhtimisega seotud teemade auditite tulemused. Kontrollikoda valib ja kavandab need auditiülesanded nii, et need oleksid võimalikult mõjusad, võttes arvesse tulemuslikkuse või nõuetele vastavuse riske, kaasnevaid tulusid või kulutusi, tulevasi arenguid ning poliitilist ja avalikku huvi.

Kõnealuse tulemusauditi viis läbi ühtekuuluvusse, majanduskasvu ja kaasamisse investeringute eest vastutav II auditikoda, mille eesistuja on kontrollikoja liige Annemie Turtelboom. Auditit juhtis kontrollikoja liige George-Marius Hyzler, keda toetasid kabinetiülem Romuald Kayibanda, kabineti nõunik Annette Farrugia, kabineti assistent Nikola Soukmandjiev, valdkonnajuht Gediminas Macys, auditijuhid Annekatrin Langer ja Agnieszka Plebanowicz ning audiitorid Anna Fiteni, Margit Astelbauer, Plamen Petrov ja Rene Reiterer. Keelealast abi osutasid Zoe Amador Martínez ja Thomas Everett. Graafilisi materjale aitas koostada Alexandra Damir-Binzaru.

Fotol vasakult: Gediminas Macys, Annette Farrugia, Romuald Kayibanda, George-Marius Hyzler, Nikola Soukmandjiev, Agnieszka Plebanowicz, Rene Reiterer, Plamen Petrov.

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2025

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6-2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikoja sisu taaskasutajad ei tohi moonutada selle algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetses sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid isikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotleda täiendavat luba.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Kontrollikoja taaskasutamispoliitika ei hõlma tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumente, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed.

Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovitab teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

HTML	ISBN 978-92-849-4613-6	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/1927513	QJ-01-25-014-ET-Q
PDF	ISBN 978-92-849-4614-3	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/2788926	QJ-01-25-014-ET-N

KUIDAS VIIDATA

Euroopa Kontrollikoja [eriaruanne 05/2025](#): „Ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas –paindlikkust on suurendatud, kuid ebapiisavad andmed takistavad tõhususe hindamist tulevikus“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2025.

Ukrainas puhkenud sõjast tulenevate rändeprobleemide lahendamiseks kohandas EL järk-järgult ühtekuuluvuspoliitika eeskirju, võttes vastu ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas (CARE). Hindasime, kas liikmesriigid kasutasid CARE'i ja olemasolevaid ühtekuuluvuspoliitika fonde pagulaste vajaduste täitmiseks. Jõudsime järeldusele, et CARE aitas liikmesriikidel kasutada olemasolevaid ühtekuuluvuspoliitika fonde, et kriisi lahendada. Leidsime aga, et ühtekuuluvuspoliitika fondide järelevalve ei hõlma kõiki toetuse ja CARE'i kasutamise aspekte. Soovitame komisjonil uute kriisiga seotud meetmete või muudatuste ettepanekute ettevalmistamisel tagada asjakohane järelevalvesüsteem, mis sisaldab nende tõhususe hindamiseks vajalikke andmeid.

Euroopa Kontrollikoja eriaruanne vastavalt ELTLi artikli 287 lõike 4 teisele lõigule.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel +352 4398-1

Päringud: eca.europa.eu/et/contact

Veebisait: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors